

TORAH OHR • PARSHAS VAYEISHEV • MAAMAR 4

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

Le vingt-cinquième jour de Kislev

La Menora et l'encens, avec le sacrifice quotidien qui les encadre, donnent le modèle de l'ensemble du service divin : la Torah éclaire les attributs émotionnels, les mitsvot et la charité élèvent même le niveau « inanimé » le plus bas, et le sacrifice de soi élève l'âme animale. 'Hanouka est une « inauguration » au cours de laquelle le sacrifice de soi d'Israël face aux Grecs fit descendre à nouveau la lumière de la Torah, célébrée par le Hallel (qui fait entrer la divinité dans la révélation) et par l'action de grâce (qui s'incline devant ce qui demeure hors d'atteinte).

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak

Likkutei Torah

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeishev/4/

L'IDÉE CENTRALE

La Menora et l'encens, avec le sacrifice quotidien qui les encadre, donnent le modèle de l'ensemble du service divin : la Torah éclaire les attributs émotionnels, les mitsvot et la charité élèvent même le niveau « inanimé » le plus bas, et le sacrifice de soi élève l'âme animale. 'Hanouka est une « inauguration » au cours de laquelle le sacrifice de soi d'Israël face aux Grecs fit descendre à nouveau la lumière de la Torah, célébrée par le Hallel (qui fait entrer la divinité dans la révélation) et par l'action de grâce (qui s'incline devant ce qui demeure hors d'atteinte).

Chaque section : l'hébreu, puis la traduction, puis une courte explication sous un filet doré. Les petits chiffres dans l'hébreu renvoient aux notes de la fin.

LE MAAMAR EN BRIEF

Le maamar demande pourquoi 'Hanouka est marquée par des lampes, et ce que signifient le Hallel et l'action de grâce, puis répond en s'appuyant sur l'ordre du service au Temple. Les sept lampes sont les sept attributs émotionnels ; leur allumage fait pénétrer la lumière de 'Hokhma dans les émotions afin de les raffiner : les sept lampes la nuit, la lampe principale le jour. C'est le youd de Jacob qui atteint le talon et tient Ésaü en échec. L'encens, composé d'épices sans goût, élève les « lettres » de la pensée, de la parole et de l'action, que la sagesse ne peut atteindre, et son parfum fait descendre la divinité. Dans la prière, le sang du sacrifice quotidien représente le sacrifice de soi du Chema : celui de l'âme divine au mot « Un », et celui de l'âme animale, enracinée dans les 'Hayot du Char, au mot « Béni soit le Nom » ; elle s'élève alors avec un grand tumulte depuis la chambre gauche enflammée du cœur. L'étude de la Torah correspond aux lampes ; la charité, somme des mitsvot, correspond à l'encens et constitue un « casque de salut » qui fait descendre le visage rayonnant de D.ieu ; la graisse représente le plaisir en D.ieu seul. Toute la création est « petite » devant l'Infini et a donc besoin de 'hinoukh, d'inauguration par de grands présents, comme les présents des princes pour l'autel. Le sacrifice de soi des 'Hachmonaïm fut ce présent. Le Hallel révèle ce qui était caché ; l'action de grâce reconnaît ce qui ne s'est pas révélé.

PLAN

1 Les questions de 'Hanouka

¶1

Pourquoi des lampes, et que sont le Hallel et l'action de grâce ? La réponse commence par la Menora du Temple.

2	Les lampes : la sagesse raffine les émotions	¶12-6
	Les sept lampes sont les sept midot ; leur allumage fait pénétrer la lumière de 'Hokhma dans les émotions : c'est le youd de Jacob qui atteint le talon.	
3	L'encens : élever les lettres	¶17-9
	L'encens élève les « lettres » inanimées de la pensée, de la parole et de l'action, que la sagesse ne peut élever, et son parfum fait descendre Havaya.	
4	La prière et les deux sortes de sacrifice de soi	¶10-16
	La prière remplace les sacrifices ; le sacrifice de soi au mot « Un » appartient à l'âme divine, et celui du mot « Béni soit le Nom » à l'âme animale, car tous les mondes ne sont que le Nom de D.ieu.	
5	Le sang du tamid : l'ascension ardente de l'âme animale	¶17-21
	L'âme animale, enracinée dans les 'Hayot, s'élève dans un grand tumulte depuis le cœur, atteint « devant Havaya » et fait en retour descendre la Lumière infinie.	
6	La Torah, la charité et le casque de salut	¶22-31
	La Torah éclaire l'intellect comme les lampes ; la charité, comme l'encens, protège telle une armure et fait descendre le visage intérieur de D.ieu par les 620 piliers de lumière.	
7	Les membres et la graisse : le plaisir en D.ieu	¶32-33
	Après l'aspiration vient le plaisir en D.ieu seul, ainsi que la douceur de la Torah telle que D.ieu Lui-même l'a prescrite.	
8	'Hanouka comme inauguration	¶34-39
	Toute la création est « petite » devant l'Infini et a besoin d'un 'hinoukh par de grands présents ; le sacrifice de soi des 'Hachmonaïm face au décret grec fit descendre à nouveau la lumière de la Torah.	
9	Le Hallel et l'action de grâce	¶40-43
	Le Hallel fait entrer la divinité cachée dans la révélation ; l'action de grâce est le « retour », le bitoul devant la Lumière infinie qui ne s'est pas encore révélée.	

NOTIONS CLÉS

Les sept lampes comme les midot ז' נרות - ז' מדות

Les sept lampes de la Menora représentent les sept attributs émotionnels ; les allumer signifie faire pénétrer la lumière de 'Hokhma dans les émotions afin de les raffiner.

L'encens (ketoret) קטרת

Composé d'épices sans goût, l'encens représente le niveau inanimé, les « lettres » de la pensée, de la parole et de l'action, ainsi que les mitsvot matérielles ; leur parfum s'élève et fait descendre la divinité.

Deux sortes de sacrifice de soi כ' פעמים מסירות נפש

Le sacrifice de soi au mot « Un » est le bitoul naturel de l'âme divine ; le sacrifice de soi « de toute ton âme » consiste à soumettre et transformer l'âme animale, au mot « Béni soit le Nom de la gloire de Son royaume ».

Youd-ekev יו"ד עקב

Le nom de Jacob se lit comme le youd de 'Hokhma qui descend jusqu'au « talon », les niveaux les plus bas, et tient Ésaü en échec.

Casque de salut כובע ישועה

La charité fait que D.ieu se « tourne » avec Son être même et fait descendre Sa dimension intérieure, le « visage rayonnant » et la « couronne de gloire ».

‘Hinoukh (inauguration, éducation) חינוך

Éduquer quelque chose qui est éloigné de son but au moyen de nombreux présents ; l’autel et toute la création sont « petits » devant l’Infini et ont besoin d’une telle inauguration.

Hallel et hodaah הלל והודאה

Le Hallel est une louange qui fait entrer la divinité cachée dans la révélation ; la hodaah est une reconnaissance et un bitoul devant la Lumière infinie qui ne s’est pas encore révélée.

SECTION 1 • 11

Les questions de 'Hanouka

1 בכ"ה בכסליו¹ יומי דחנוכה² כו' שכשנכנסו יונים³ להיכל וכו'. וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום לא מצאו⁴

«Le vingt-cinq Kislev [commencent] les jours de 'Hanouka», etc.: «car lorsque les Grecs pénétrèrent dans le Sanctuaire», etc., «et lorsque la maison royale des 'Hachmonaïm prit le dessus et les vainquit, ils ne trouvèrent»

Le maamar s'ouvre sur le récit talmudique de 'Hanouka: les Grecs souillèrent le Temple et, lorsque les rois 'Hachmonaïm les vainquirent, ils cherchèrent de l'huile pure pour allumer la Ménorah. L'Alter Rebbe le cite sous une forme abrégée, indiquant les omissions par «etc.».

אלא פך א' של שמן כו'. לשנה אחרת קבעום ח' י"ט בהלל והודאה.^{5,6} להבין ענין הלל וענין הודאה.

«qu'une seule fiole d'huile», etc. «L'année suivante, ils instituèrent huit jours de fête, avec le Hallel et la reconnaissance.» Il nous faut comprendre le sens du Hallel et celui de la reconnaissance.

On ne trouva qu'une seule fiole d'huile portant le sceau du Grand Prêtre, suffisante pour un jour, mais elle brûla pendant huit jours. Les Sages firent de ces huit jours une fête marquée par le Hallel — les psaumes de louange — et la reconnaissance, et le maamar entreprend d'expliquer ce que signifient ces deux termes.

וגם להבין למה תקנו בנס זה להדליק נרות זכר למקדש שמצאו פך א' של שמן כו' ולא תקנו כן בשאר נסים.⁷

Il nous faut également comprendre pourquoi, à l'occasion de ce miracle, ils instituèrent l'allumage de lampes en souvenir du Temple, où l'on avait trouvé une seule fiole d'huile, etc., alors qu'ils ne firent pas de même pour les autres miracles.

Deuxième question: les autres miracles ne furent pas commémorés par l'allumage de lampes; pourquoi celui-ci le fut-il? Le miracle eut lieu avec les lampes du Temple, et les lumières de 'Hanouka les rappellent.

וגם מה ענין נרות להלל והודאה. אך הענין הוא דכתיב נר מצוה ותורה אור⁸ כו'. ויוכן בהקדים לבאר ענין המנורה שבבמה"ק שארז"ל וכי לאורה הוא צריך⁹ כו'.

Et également : quel rapport y a-t-il entre les lampes et le Hallel et la reconnaissance ? L'explication est que le verset dit : «Car une mitsva est une lampe et la Torah est lumière», etc. Cela se comprendra en expliquant d'abord le sens de la Ménorah du Saint Temple, au sujet de laquelle nos Sages, de mémoire bénie, ont dit : «Aurait-Il donc besoin de sa lumière ? », etc.

Troisième question : quel lien unit les lampes à la louange et à la reconnaissance ? La réponse part du verset qui compare une mitsva à une lampe et la Torah à la lumière, ainsi que de la remarque des Sages selon laquelle D.ieu n'a certainement pas besoin de la lumière de la Ménorah ; celle-ci doit donc représenter une réalité spirituelle, que le maamar va maintenant expliquer.

SECTION 2 • ¶2-6

Les lampes : la sagesse raffine les émotions

2 והנה כתיב ובהעלות אהרן¹⁰ את הנרות בין הערבים יקטירנה. ובבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה.¹¹ שבלילה היה מדליק כל ז' הנרות^{12,13} ולמחר מדשנם ומטיבם

Or, il est écrit : «Et lorsqu'Aaron allumera les lampes au crépuscule, il fera brûler l'encens», et : «Le matin, lorsqu'il préparera les lampes, il fera brûler l'encens.» Le soir, il allumait les sept lampes ; le lendemain, il en retirait les cendres et les préparait,

La Torah associe l'allumage de la Ménorah à la combustion de l'encens, au crépuscule comme le matin. Le soir, le Cohen allumait les sept lampes ; le matin, il en retirait les cendres et les préparait.

ולא היה מדליק אלא נר המערבי שהוא נר ששי¹⁴ שממנו היה מתחיל ובו היה מסיים.

et il n'allumait que la lampe occidentale, qui est la sixième : il commençait par elle et terminait par elle.

Le matin, seule la lampe occidentale — comptée ici comme la sixième — était effectivement allumée : l'allumage commençait par elle et s'achevait par elle. Le maamar dégagera un sens de cette différence entre le soir et le matin.

והענין כי הנרות הם המדות¹⁵ לך ה' הגדולה והגבורה¹⁶ כו' והן ז' נרות כנגד ז' מדות.

L'explication est que les lampes correspondent aux attributs émotionnels (midot) : «À Toi, D.ieu, la grandeur et la puissance», etc. Elles sont sept lampes, correspondant aux sept midot.

Les sept lampes correspondent aux sept attributs émotionnels (midot) énumérés dans le verset «À Toi, D.ieu, la grandeur ('Hessed), la puissance (Guevoura)...». Allumer les lampes signifie donc faire pénétrer la lumière dans les émotions.

3 והנה בכל מדה ומדה יש זה לעומת זה¹⁷ בקליפה נגד הקדושה והן יונקות מן הקדושה¹⁸

Or, dans chacun des attributs, il existe «l'un en regard de l'autre»: dans la kelipa (l'écorce), en opposition à la sainteté, et ils tirent leur nourriture de la sainteté.

À chaque attribut saint correspond un attribut dans la kelipa, le domaine qui dissimule la divinité. La kelipa n'a pas de force vitale propre; elle puise sa vitalité dans la sainteté.

כמו מאהבה שבקדושה נמשך בהשתלשלות המדרגות להיות תאוה גשמית. וכן מיראה שבקדושה יראה רעה וכעס וכה"ג.

Ainsi, de l'amour dans la sainteté découle, à travers l'enchaînement descendant des mondes, [ce qui devient] une convoitise matérielle. De même, de la crainte dans la sainteté découlent une crainte mauvaise, la colère et leurs semblables.

À mesure que l'amour descend de niveau en niveau, il peut devenir une convoitise matérielle; la crainte sainte peut devenir la crainte de ce qui ne convient pas, la colère, etc. Les émotions impures sont des formes dégradées des émotions saintes.

4 וצריך לבררם ולהפכם להתכלל בקדושה עליונה שתהיינה המדות כולן לה' בבחי' בטול לך ה'י¹⁹ הגדולה והגבורה כו'.

Il faut les raffiner et les transformer, afin qu'elles soient intégrées à la sainteté supérieure, de sorte que tous les attributs soient voués à D.ieu dans un état d'annulation de soi (bitoul): «À Toi, D.ieu, la grandeur et la puissance», etc.

Les émotions déchues doivent être raffinées et transformées, afin de réintégrer la sainteté. Le but est que toutes les émotions appartiennent à D.ieu, dans l'annulation de soi exprimée par «À Toi, D.ieu, la grandeur et la puissance».

והבירור הוא בחכמה כי בחכמה אתברירו²⁰ כו'. והחכמה הוא בחי' אור להאיר את המדות ולזככן.

Le raffinement s'opère par 'Hokhma (sagesse), car «c'est par 'Hokhma qu'elles sont raffinées», etc. Or 'Hokhma est une lumière, destinée à éclairer les attributs et à les purifier.

Le raffinement passe par 'Hokhma (sagesse), qui distingue le bien du mal. 'Hokhma est comparée à une lumière parce qu'elle éclaire les émotions et les purifie.

ובלילה שהוא זמן החשך היה צריך להאיר את כל ז' הנרות דהיינו להמשיך אור החכמה בכל מדה ומדה בפ"ע

Le soir, qui est le temps de l'obscurité, il fallait allumer les sept lampes, c'est-à-dire attirer la lumière de 'Hokhma dans chacun des attributs, un par un,

Le soir représente un temps d'obscurité, où chaque émotion a besoin de sa propre lumière de sagesse. C'est pourquoi les sept lampes étaient allumées le soir.

משא"כ ביום היה די בהדלקת נר הו' שהוא עיקר ההשפעה וממילא היה נמשך אור החכמה בכל המדות.^{21, 22, 23}

tandis que le jour, il suffisait d'allumer la sixième lampe, qui est le principal canal de l'influx; la lumière de 'Hokhma était alors attirée d'elle-même dans tous les attributs.

Le jour, il suffisait d'allumer la sixième lampe, principal canal par lequel l'influx se répand; la lumière de la sagesse atteignait alors d'elle-même toutes les émotions. La note de Kehot relie la sixième lampe à Yessod.

5 והנה יש עולם שנה נפש^{24, 25} וכשם שהיה אהרן ממשיך המשכת אור החכמה בעולם שהן ז' בחי' ומדות עליונות שבסדר והנהגת העולם כך היה ממשיך אור החכמה בנפש ישראל

Or, il existe le monde, l'année et l'âme. De même qu'Aaron attirait la lumière de 'Hokhma dans le monde — dans ses sept niveaux et attributs supérieurs, qui ordonnent et gouvernent le monde —, de même attirait-il la lumière de 'Hokhma dans les âmes d'Israël,

Le Sefer Yetzirah enseigne que toute chose existe selon trois dimensions: le monde (l'espace), l'année (le temps) et l'âme. En allumant les lampes, Aharon attirait la sagesse dans les sept attributs qui gouvernent le monde, et simultanément dans les âmes d'Israël.

שהם יוצאי ירך יעקב שבעים נפש²⁶ נגד בחי' ז' הנרות והם יוצאי ירך יעקב יו"ד עקב דהיינו בחי' יו"ד הוא בחי' חכמה הנמשכת ומשתלשלת בבחי' עקב וסוף המדרגות התחתונות.²⁷

qui sont «ceux qui sortirent de la cuisse de Yaakov, soixante-dix âmes», correspondant aux sept lampes. Ce sont «ceux qui sortirent de la cuisse de יעקב (Yaakov)»: youd-ekev («talon»), c'est-à-dire que le youd, qui est 'Hokhma, est attiré et descend jusqu'au niveau du talon, à l'extrémité des niveaux les plus bas.

Les descendants de Yaakov étaient soixante-dix âmes, soit dix fois sept, correspondant aux sept lampes. Le nom יעקב se lit youd — la lettre de 'Hokhma — et ekev («talon»): la sagesse descend jusqu'aux niveaux les plus bas, le talon de l'âme.

6 וזהו וידו אוחזת בעקב עשו²⁸ כי ידו אותיות יו"ד²⁹ אוחזת את העקב של עשו לבלתי נתון לו תוקף התפשטות וממשלה רק להכניעו תחת הקדושה ולאכפיי לס"א.

Tel est le sens de : «Et sa main saisissait le talon d'Essav» : ידו («sa main») est formé des mêmes lettres que יו"ד (youd), qui saisit le talon d'Essav afin de ne pas lui donner la force de s'étendre et de dominer, mais seulement de le soumettre à la sainteté et d'assujettir la sitra a'hra (l'autre côté).

À sa naissance, la main de Yaakov tenait le talon d'Essav. ידו («sa main») comprend les mêmes lettres que יו"ד (youd) : la sagesse de Yaakov saisit Essav, racine de la kelipa, par le bas ; elle l'empêche de s'étendre et de dominer, et le maintient soumis à la sainteté.

וזה היה ענין המשכת אהרן בהעלותו את הנרות להמשיך בחי' יו"ד של יעקב³⁰ הוא אור החכמה לבחי' עקב כדי שתהיינה גם מדות הטבעיים שבנפש הבהמית עולות ונכללות בקדושה.

Tel était le sens de l'influx qu'Aaron attirait en allumant les lampes : attirer le youd de Yaakov, c'est-à-dire la lumière de 'Hokhma, jusqu'au niveau du talon, afin que même les attributs naturels de l'âme animale s'élèvent et soient intégrés à la sainteté.

Voilà ce qu'accomplissait Aharon en allumant les lampes : il attirait le youd de Yaakov, la lumière de la sagesse, jusqu'au talon. Le but était que même les émotions naturelles de l'âme animale s'élèvent et soient intégrées à la sainteté.

SECTION 3 • 17-9

L'encens : élever les lettres

7 והנה כתיב ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה³¹ וכן בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה.³²

Or, il est écrit : «Quand Aaron allumera les lampes au crépuscule, il fera brûler l'encens», et de même : «Le matin, lorsqu'il préparera les lampes, il fera brûler l'encens.»

Le maamar revient aux versets sur la Menora et l'encens, afin d'expliquer à présent l'encens lui-même.

בהעלות והדר יקטירנה וכן בבקר וכמ"ש בסדר המערכה הטבת שתי נרות קודמת לקטורת.³³ ולהבין ענין הקטרת³⁴ שהיה אחר הדלקת והטבת שתי נרות הוא כי

[D'abord] «quand il allumera», puis «il fera brûler l'encens», et de même le matin. Ainsi est-il indiqué dans l'ordre du service du Temple : la préparation de deux lampes précède l'encens. Pour comprendre la signification de l'encens, qui venait après l'allumage et la préparation de deux lampes, il faut savoir que

Dans les deux versets, les lampes viennent d'abord et l'encens ensuite ; l'ordre du service du Temple dans la Michna place également la préparation de deux lampes avant l'encens. La question est de savoir pourquoi l'encens vient après les lampes.

הנה ענין הנרות כבר מבואר למעלה שהוא ענין העלאת המדות שירדו ונשתלשלו בגשמיות הנה"ב שתהיינה עולות ונכללות בקדושה. אך הקטרת הוא ענין העלאת האותיות שהן במחדו"מ לבושי המדות שהן בחי' דומם.

la signification des lampes a déjà été expliquée plus haut : elles correspondent à l'élévation des attributs qui étaient descendus et entraînés dans la matérialité de l'âme animale, afin qu'ils s'élèvent et soient intégrés à la sainteté. L'encens, en revanche, correspond à l'élévation des lettres, celles de la pensée, de la parole et de l'action, qui sont les vêtements des attributs et relèvent du niveau de l'inerte.

Les lampes élèvent les émotions descendues dans l'âme animale. L'encens élève quelque chose de plus bas : les « lettres », les vêtements de la pensée, de la parole et de l'action par lesquels les émotions s'expriment, qui sont comme de la matière inerte.

8 ואותיות דקדושה נק' חומת בת ציון³⁵ חומה של אבנים שתי אבנים בונות שני בתים^{36,37} כו' כנודע.

Les lettres de sainteté sont appelées «la muraille de la fille de Sion», une muraille de pierres : «deux pierres bâtissent deux maisons», etc., comme on le sait.

Les lettres de sainteté sont comparées à une muraille de pierres : le Sefer Yetzirah appelle les lettres des «pierres» et les mots qu'elles construisent des «maisons».

וכמ"ש במ"א ע"פ גדול³⁸ ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו³⁹ אימתי נק' גדול כשהוא בעיר אלקינו כו'.

Comme cela est expliqué ailleurs à propos du verset : «Grand est D.ieu et très loué dans la ville de notre D.ieu» : quand est-Il appelé grand ? Lorsqu'Il est dans la ville de notre D.ieu, etc.

La grandeur de D.ieu se révèle «dans la ville de notre D.ieu», c'est-à-dire lorsqu'elle s'exprime et se construit. Les lettres sont la ville dans laquelle Sa grandeur se révèle.

9 והנה אותיות של המחדו"מ שנפלו בגשמיות תחת ממשלת הקליפות וסטי"א אין להם עלייה ע"י המשכת אור החכמה כי אין אור החכמה אלא במדות עצמן אהוי"ר כו'

Or, les lettres de la pensée, de la parole et de l'action qui sont tombées dans la matérialité, sous la domination des kelipot et de la sitra a'hra, ne peuvent s'élever par le déploiement de la lumière de 'Hokhma, car la lumière de 'Hokhma ne se trouve que dans les attributs eux-mêmes, l'amour et la crainte, etc.,

Les lettres de la pensée, de la parole et de l'action sont tombées dans la matérialité sous la domination des kelipot, et la lumière de la sagesse ne peut les élever. La sagesse agit uniquement sur les émotions elles-mêmes, l'amour et la crainte.

שהן בחי רוחניות (עמ"ש ע"פ וייצר⁴⁰ כו' בפי בראשית) אבל גשמיות האותיות אין להם עלייה כ"א ע"י הקטורת שסממני הקטרת היו מדברים שאין בהם טעם כלל ואינם ממין

qui sont de nature spirituelle (voir ce qui est expliqué à propos de «Et [D.]ieu forma», etc., dans la parasha de Bereishis). Mais la matérialité des lettres ne peut s'élever que par l'encens : en effet, les épices de l'encens étaient des choses dépourvues de goût et qui n'appartenaient pas à la catégorie

Les émotions sont spirituelles ; le texte renvoie le lecteur à son explication de «Et D.]ieu forma» dans Bereishis. Les lettres matérielles ne s'élèvent que par l'encens, dont les épices étaient sans goût et ne constituaient pas des aliments.

מאכל כלל הרי הן בבחי דומם⁴¹ ובהקטרתן נעשה בחי ריח העולה למעלה שמשיב את הנפש אשה ריח ניחוח להוי"ה⁴² שע"י הריח נעשה ניחוח דהיינו ירידה להשתלשלות המשכת בחי הוי"ה יו"ד חכמה כו' :

des aliments. Elles relèvent donc du niveau de l'inerte ; et lorsqu'on les brûle, il se forme un parfum qui s'élève et ranime l'âme : «un feu consumé, un parfum agréable pour Havaya». Car le parfum produit le «nichoa'h» («agréable»), c'est-à-dire une descente dans l'enchaînement descendant, un déploiement du niveau de Havaya, [dont] le youd [est] 'Hokhma, etc.

Comme elles sont sans goût, les épices sont semblables à de la matière inerte ; pourtant, lorsqu'on les brûle, elles dégagent un parfum qui s'élève et ranime l'âme. La Torah qualifie une offrande de «parfum agréable (réa'h nichoa'h) pour Havaya» : nichoa'h évoque une descente, et le parfum fait descendre Havaya, dont le youd est 'Hokhma.

SECTION 4 • ¶10-16

La prière et les deux sortes de sacrifice de soi

10 והנה כ"ז היה בבהמ"ק שהיו מקריבין קרבנות ועכשיו היא התפלה במקום הקרבנות.⁴³ ולהבין ענין זה בתפלה.

Or, tout cela avait lieu dans le Saint Temple, où l'on offrait des sacrifices ; à présent, la prière tient lieu de sacrifices. Il faut comprendre cette notion [dans le cadre de] la prière.

Tout cela avait lieu dans le Temple, au moyen des offrandes. Depuis sa destruction, la prière remplace les offrandes ; le même ordre doit donc avoir un sens dans la prière.

הנה בסדר המערכה היה דם התמיד קודם להטבת שתי נרות ונרות לקטרת וקטרת לאברים נמצא שדם התמיד קודם לנרות וקטרת ואברי התמיד אחר נרות וקטרת.⁴⁴

Dans l'ordre du service du Temple, le sang du tamid (l'offrande quotidienne) précédait la préparation de deux lampes, les lampes précédaient l'encens, et l'encens précédait les membres. Il s'ensuit que le sang du tamid précédait les lampes et l'encens, et que les membres du tamid venaient après les lampes et l'encens.

Dans l'ordre quotidien du Temple, le sang du tamid, l'offrande quotidienne, précédait les lampes et l'encens, et ses membres n'étaient brûlés qu'ensuite. L'offrande était donc divisée en deux, les lampes et l'encens se trouvant entre les deux parties.

ויוכן ענין זה בעבודת ה' בתפלה. כי הנה עיקר העבודה בק"ש ותפלה הוא למסור נפשו בק"ש.

Cela se comprendra dans le service de D.ieu au cours de la prière. Car l'essentiel du service dans le Chema et la prière consiste à livrer son âme dans le Chema.

Cet ordre sera expliqué en termes de prière. Le cœur de la prière est le Chema, où l'on livre son âme à D.ieu.

11 והנה יש ב"פ מס"נ⁴⁵ למסור נפשו באחד.⁴⁶ ובכל נפשך⁴⁷ אפילו נוטל את נפשך⁴⁸ כו'. ולהבין מהו ענין ב"פ מס"נ הללו

Or, il existe deux formes de sacrifice de soi (messirout néfesh) : livrer son âme dans «Un», et «de toute ton âme : même s'Il prend ton âme», etc. Il faut comprendre ce que sont ces deux formes de sacrifice de soi :

Il existe deux formes de sacrifice de soi dans le Chema : se livrer dans le mot «Un», et aimer D.ieu «de toute ton âme», ce que les Sages expliquent par «même s'Il prend ton âme». Le maamar demande ce qui les distingue.

הנה למס"נ באחד קאי על נה"א שהיא בבחי' ביטול ממש וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו.⁴⁹ בחי' עמידה היא ביטול באוא"ס ב"ה ממש.

le sacrifice de soi dans «Un» se rapporte à l'âme divine, qui est dans un état d'annulation véritable, comme il est écrit : «Par la vie de D.ieu, devant Qui je me suis tenu.» La station debout correspond à l'annulation de soi dans la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, Lui-même.

Le sacrifice de soi au mot «Un» appartient à l'âme divine, déjà entièrement annulée devant D.ieu. Les paroles d'Élisha, «devant Qui je me suis tenu», le montrent : se tenir devant D.ieu signifie une annulation de soi totale dans la Lumière infinie.

12 ובחיי ובכל נפשך היינו שגם בחיי נה"ב⁵⁰ הי' בבחי' אתכפייא ואתהפכא כו' שמס"נ זו אינה באחד

Et le niveau de «de toute ton âme» signifie que l'âme animale elle aussi doit être dans un état de soumission et de transformation (itkafya et it'hapcha), etc. ; car ce sacrifice de soi n'a pas lieu dans «Un»

La seconde forme de sacrifice de soi, «de toute ton âme», concerne l'âme animale, qui doit d'abord être soumise, puis transformée. Cela ne se produit pas au mot «Un», mais dans le verset qui le suit.

אלא בבחי' ברוך שם כבוד מלכותו⁵¹ כו'. והענין כי הנה נודע שבחי' ממלא כ"ע וסוכ"ע הכל נקי בחי' שמי בלבד.

mais au niveau de «Béni soit le nom de la gloire de Son règne», etc. L'explication est que, comme on le sait, le niveau de la lumière qui remplit tous les mondes (memalé kol almin) et celui de la lumière qui entoure tous les mondes (sovev kol almin) sont tous deux désignés uniquement comme le niveau de «Mon Nom».

Cela se produit dans «Béni soit le nom de la gloire de Son règne», qui parle du «nom» de D.ieu, et non de Son essence. Les deux formes de lumière divine, celle qui remplit tous les mondes et celle qui les entoure, ne sont que le «Nom» de D.ieu.

13 וכמאמר מלך משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול. ועדי עד פי' כל העליות שמעולם עד עולם בעילוי אחר עילוי עוה"ב וג"ע העליון וימות המשיח ותחיה"מ וכמה רבוא רבבות עולמות והיכלות המבואר בזהר.

Comme dans cette formule : «Roi, loué et glorifié à jamais, est Son grand Nom.» «À jamais» (adei ad) désigne toutes les ascensions d'un monde à l'autre, degré après degré : le Monde futur, le Jardin supérieur d'Éden, les jours du Machia'h et la Résurrection des morts, ainsi que les myriades et myriades de mondes et de palais décrits dans le Zohar.

Ces paroles proviennent des prières du matin, qui louent le «grand Nom» de D.ieu, glorifié «à jamais». L'Alter Rebbe comprend «à jamais» comme désignant les ascensions sans fin de tous les mondes supérieurs, du Monde futur aux innombrables mondes décrits dans le Zohar ; tous ne sont que la louange de Son Nom.

14 ובאמת יש הרבה יותר עד אין קץ וכמ"ש ולגדודיו אין מספר⁵² וגדודיו הן מלאכים שהן בחי' חיצוני' העולמות ומכ"ש נשמות שהן פנימי' עולמות אין זה אלא בבחי' שמו שם כבוד מלכותו.

En vérité, ils sont bien plus nombreux encore, à l'infini, comme il est écrit: «Ses troupes sont innombrables.» Ses troupes sont les anges, qui constituent la dimension extérieure des mondes; à plus forte raison les âmes, qui en constituent la dimension intérieure. Pourtant, tout cela relève seulement du niveau de «Son Nom», le nom de la gloire de Son royaume.

Les mondes sont en réalité infinis, à l'image des innombrables «troupes» de D.ieu, les anges. Les anges constituent le côté extérieur des mondes, et les âmes leur côté intérieur; pourtant, même ceux-ci ne relèvent que du Nom de D.ieu, «le nom de la gloire de Son royaume».

כמשל התפשטות המלך במדינה שרק שמו הולך בכל מדינות מלכותו ולא עצמותו ומהותו כך כביכול התפשטות החיות הנמשך

Comme dans l'image d'un roi dont la présence s'étend à travers son pays: seul son nom se répand dans toutes les provinces de son royaume, et non son essence ni son être. De même, pour ainsi dire, l'extension de la force vitale qui se propage

Le nom d'un roi parvient dans chaque province de son royaume, bien que sa personne n'y soit pas présente. De même, la force vitale qui se répand dans les mondes n'est que le «Nom» de D.ieu.

מאור א"ס ב"ה להחיות כל הברואים ונפש כל חי אין התפשטות והמשכה זו רק בבחי' שם שהוא רק זו והארה בבחי' התפשטות בלבד ונק' אא"ס

depuis la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, pour donner vie à toutes les créatures et à l'âme de tout vivant: cette extension et cette émanation ne relèvent que du niveau d'un «nom», qui n'est qu'un rayonnement et une illumination, une simple extension; c'est ce qu'on appelle la Lumière infinie (Or Ein Sof).

La vie divine présente en toutes les créatures n'est qu'un «Nom» de D.ieu, un rayonnement et une extension provenant de Lui, et non D.ieu Lui-même. Ce rayonnement est ce que la 'Hassidout appelle Or Ein Sof, à distinguer de l'Infini Lui-même.

אבל עצמות א"ס ב"ה ממש הוא רם ונשא כי אני ה' לא שניתני⁵³ כתיב ואין ערוך אליו ית' אפי' כערך טפה מים אוקינוס כו'.

Mais l'essence même de l'Infini (Ein Sof), béni soit-Il, est élevée et transcendante, car il est écrit: «Car Moi, D.ieu, Je n'ai pas changé.» Rien ne peut Lui être comparé, béni soit-Il, pas même comme une goutte à l'océan, etc.

L'essence même de D.ieu dépasse tout cela et n'en est aucunement affectée, comme le dit le verset: «Moi, D.ieu, Je n'ai pas changé.» L'ensemble des mondes n'a aucun rapport avec Lui; il est moins qu'une goutte par rapport à l'océan.

15 והנה הנשמה ונפש האלקי מחמת שהיא בבחי' פנימי העולמות היא בטלה ונכללת ביחוד עליון ב"ה לגבי אור א"ס ב"ה ממש מחמת ששורה ומאיר עליה אור

Or, l'âme, l'âme divine, parce qu'elle relève de la dimension intérieure des mondes, est annulée et absorbée dans l'unité supérieure (yi'houda ila'a), béni soit-Il, devant la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même ; car la lumière repose sur elle et l'éclaire

L'âme divine appartient au côté intérieur des mondes ; elle est donc naturellement annulée devant D.ieu et absorbée dans «l'unité supérieure», où toute la création n'est rien devant Lui. La Lumière infinie repose directement sur elle.

א"ס ב"ה ומשכלת ומתכוננת ברוממותו ית' איך שאין להעריך אליו ואני ה' לא שנית⁵⁴ כו'. אבל בהשתלשלות וירידת המדרגות עד סוף המדרגות תחתונות דנה"ב המלוכשת בגוף הגשמי ממש.

de l'Infini, béni soit-Il. Elle réfléchit et médite à Sa grandeur, béni soit-Il : rien ne peut Lui être comparé, et «Moi, D.ieu, Je n'ai pas changé», etc. Mais, dans l'enchaînement descendant et l'abaissement des degrés, jusqu'au terme des niveaux les plus bas, [c'est-à-dire le niveau] de l'âme animale revêtue du corps physique concret :

L'âme divine médite à la grandeur de D.ieu et perçoit que rien ne peut Lui être comparé. L'âme animale, en revanche, se trouve au bas de l'enchaînement descendant, revêtue du corps physique.

הנה הגשמי הוא מסך מבדיל ומפריד היחוד עליון מחמת שנראה לעיני בשר ליש ודבר נפרד ומ"מ ע"י ירידת הנשמה ונפש אלקי שלא ירדה בשביל עצמה

le monde physique constitue un écran qui fait obstacle à l'unité supérieure et la sépare, car aux yeux de chair, il apparaît comme une réalité et une entité distincte. Néanmoins, grâce à la descente de l'âme, de l'âme divine — qui n'est pas descendue pour elle-même —,

La matérialité est un écran qui dissimule l'unité supérieure : aux yeux physiques, les choses semblent indépendantes et séparées de D.ieu. Pourtant, l'âme divine est descendue dans ce monde, et non pour son propre bénéfice.

שהרי גם קודם ירידתה היתה בבחי' אשר עמדתי⁵⁵ כו' אלא הירידה היא צורך עליי נפש הבהמית היא להאיר לה הארה מיחוד עליון ב"ה שתוכל גם היא לעלות וליכלל בא"ס ב"ה.

car même avant sa descente, elle se trouvait déjà au niveau de «devant qui je me tenais», etc. ; cette descente a plutôt pour but l'élévation de l'âme animale : faire briller sur elle une illumination provenant de l'unité supérieure, béni soit-Il, afin qu'elle aussi puisse s'élever et être absorbée dans Or Ein Sof, béni soit-Il.

Avant même de descendre, l'âme divine «se tenait devant D.ieu». Elle est descendue pour élever l'âme animale, en faisant briller sur elle une lueur de l'unité supérieure afin qu'elle aussi puisse s'élever et être absorbée dans Or Ein Sof.

16 והארה והמשכה זו היא מבחי' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. דהיינו ע"י התבוננות שכל מה שנראה ליש ונפרד אין זה

Cette illumination et cette émanation proviennent du niveau de «Béni soit le nom de la gloire de Son royaume à jamais». Autrement dit, par la méditation selon laquelle tout ce qui semble être une réalité distincte n'est rien

La lumière que l'âme divine fait briller dans l'âme animale provient de «Béni soit le nom de la gloire de Son royaume», le niveau inférieur du Nom de D.ieu. Cela s'accomplit en méditant sur ce qu'est véritablement le monde.

אלא בחי' זיו ושם כבוד מלכותו. ואי לזאת יהיה היש בטל כמו זיו השמש בשמש כו' וכמ"ש במ"א.

d'autre qu'un rayonnement, le nom de la gloire de Son royaume. Dès lors, cette réalité sera annulée, comme le rayonnement du soleil dans le soleil, etc., ainsi qu'il est expliqué ailleurs.

Tout ce qui paraît distinct n'est qu'un rayonnement de la royauté de D.ieu. Une fois cela compris, le «quelque chose» apparent est annulé, comme un rayon de soleil à l'intérieur du soleil, où il n'a pas d'existence propre.

SECTION 5 • ¶17-21

Le sang du tamid : l'ascension ardente de l'âme animale

17 והנה בעליית נה"ב⁵⁶ להתכלל באור א"ס ב"ה גדול מאד ורב כחה שהיא בחי' בע"ת דמשכין בחילא יתיר.⁵⁷

Or, lorsque l'âme animale s'élève pour être absorbée dans Or Ein Sof, béni soit-Il, sa force est très grande et abondante, car elle relève du niveau des baalei techouva (ceux qui reviennent), qui «attirent avec une force accrue».

Lorsque l'âme animale s'élève, sa force dépasse celle de l'âme divine, comme celle des personnes qui reviennent (baalei techouva), dont le Zohar dit qu'elles attirent avec une force plus grande que les justes parfaits.

כי נה"ב נלקחה מחיות הקודש שבמרכבה.⁵⁸ והחיות נושאות את הכסא^{59, 60, 61} ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה.⁶²

Car l'âme animale provient des 'Hayot saintes du Char. Les 'Hayot portent le Trône, et «au-dessus, sur lui, une apparence semblable à celle d'un homme».

L'âme animale a sa racine dans les 'Hayot saintes, les créatures vivantes de la vision d'Ézéchiel qui portent le Trône de D.ieu, au-dessus duquel se trouve «une apparence semblable à celle d'un homme». Sa racine est donc très élevée.

18 וברעש גדול מתנשאים. וזה היה ענין דם התמיד צפונה לפני⁶³ הוי"ה שהקרבנות היו בנפש הבהמה להעלותה לשרשה שנלקחה מבחי פני שור שבמרכבה.

«Et dans un grand fracas, elles s'élèvent.» Tel est le sens du sang du sacrifice perpétuel, [égorgé] «du côté nord, devant Havaya»: les sacrifices mobilisaient l'âme de l'animal afin de l'élever à sa racine, d'où elle avait été prise, le niveau de la face du taureau dans le Char.

Les 'Hayot s'élèvent «dans un grand fracas», comme le décrivent les prières du matin. C'est pourquoi le sang du sacrifice perpétuel était offert «du côté nord, devant Havaya»: les sacrifices élevaient l'âme de l'animal à sa racine, dans la face du taureau du Char.

והתמיד היה מקדשי קדשים ששחיטתו בצפון^{64,65} בחי גבורה שמהשמאל בחי רעש גדול.⁶⁶ וגם צפונה צפון ה'

Le sacrifice perpétuel faisait partie des offrandes très saintes, que l'on égorge du côté nord, niveau de Guevoura, qui relève de la gauche et est le niveau du «grand fracas». De plus, «du côté nord» (tsafona) se lit tsafoun Hé, «le Hé caché»,

Le sacrifice perpétuel était l'une des offrandes très saintes, égorgées du côté nord de l'autel. Le nord correspond à Guevoura, du côté gauche, source du «grand fracas»; et tsafona («du côté nord») se lit aussi tsafoun Hé, «le Hé caché».

דהיינו בחי ה' אחרונה של שם הוי"ה שהוא בחי העלם וצמצום א"ס ב"ה שמחמת זה היה הרעש. c'est-à-dire le niveau du Hé final du Nom Havaya, qui correspond à la dissimulation et au tsimt-soum (contraction) de l'Infini, béni soit-Il; c'est de là que vient le fracas.

Le Hé caché est le Hé final de Havaya, Mal'hout, où l'Infini se dissimule et se contracte. Cette dissimulation est ce qui provoque le «fracas», le tumulte de l'aspiration.

וזהו צפונה לפני הוי"ה. שמבחי צפונה שהוא בחי רעש גדול מתנשאים ונושאים את הכסא דמות כמראה אדם למעלה מבחי אדם לפי ששרשם מעולם התהו לפני מלך מלך לבני ישראל.⁶⁷

C'est là le sens de «du côté nord, devant Havaya»: depuis le niveau du «côté nord», qui est celui du «grand fracas», elles s'élèvent et portent le Trône, au-dessus duquel se trouve une apparence semblable à celle d'un homme, au-delà du niveau de l'homme lui-même, car leur racine provient du Monde de Tohou, «avant qu'un roi ne règne sur les enfants d'Israël».

Depuis ce lieu du fracas, les 'Hayot s'élèvent au-delà du niveau de «l'homme» lui-même, alors même qu'elles portent le Trône sur lequel apparaît une figure humaine. Leur racine se trouve dans Tohou, le monde qui existait «avant qu'un roi ne règne sur Israël».

19 והנה הוי"ה יו"ד חכמה כו' בחי' אדם. משא"כ ברעש גדול מתנשאים למעלה מבחי' אדם. וזהו לפני הוי"ה מקור בחי' הוי"ה שמשם נמשך להיות התהוות בחי' הוי"ה.

Or, Havaya, dont le youd est 'Hokhma, etc., est le niveau de l'homme ; tandis que « dans un grand fracas, ils s'élèvent » au-dessus du niveau de l'homme. C'est là le sens de « devant Havaya » : la source du niveau de Havaya, d'où est amenée l'émergence même du niveau de Havaya.

Havaya, dont le youd est 'Hokhma, correspond à « l'homme », la structure ordonnée des Séfirot. L'élévation « dans un grand fracas » atteint ce qui dépasse cette structure, ce que le verset appelle « devant Havaya », la source d'où Havaya elle-même vient à l'être.

והנה כמו שדם התמיד היו מקריבים מנפש הבהמה ממש כך התפלה במקום הקרבנות היא בעליות והתכללות נפש הבהמית שבאדם שהיא ג"כ ברעש גדול בחי' רשפי אש⁶⁸ והתלהבות בתשוקה וצמאון כו'.

Et de même qu'on offrait le sang du tamid, provenant de l'âme même de l'animal, ainsi la prière, à la place des sacrifices, est l'élévation et l'intégration de l'âme animale qui se trouve en l'homme ; elle aussi s'effectue « dans un grand fracas » : au niveau des flammes ardentes et de la ferveur, dans le désir et la soif, etc.

De même que le Temple offrait le sang d'un animal véritable, la prière élève ce qu'il y a d'« animal » en l'homme, l'âme animale. Son élévation aussi s'effectue « dans un grand fracas » : une ferveur ardente, un désir et une soif de D.ieu.

20 וזהו אדם ובהמה תושיע⁶⁹ הוי"ה בחי' בהמה שבאדם תושיע להיות בה ג"כ המשכת בחי' הוי"ה.

C'est là le sens de « Tu sauves l'homme et la bête, Havaya » : Tu sauves la bête qui est en l'homme, afin que le niveau de Havaya soit amené aussi en elle.

Le verset « Tu sauves l'homme et la bête, Havaya » est interprété comme désignant la bête qui est en l'homme. D.ieu sauve aussi l'âme animale, afin que la lumière de Havaya soit amenée en elle.

וצמאון זה ותשוקה זאת היא בחי' בכל לבבך.⁷⁰ שבלב יש ב' חללים⁷¹ חלל הימני מלא אויר ורוח.

Cette soif et ce désir sont le niveau de « de tout ton cœur ». Car le cœur a deux cavités : la cavité droite est pleine d'air et de souffle,

Le désir ardent de l'âme animale est d'aimer D.ieu « de tout ton cœur », ce que les Sages interprètent comme aimer avec les deux penchants. Le cœur a deux cavités, et la cavité droite contient de l'air et du souffle.

וחלל השמאלי מלא דם שהדם הוא הנפש⁷² רביעית דם שהנפש תלוי בו משכנו בלב ששם יסוד האש והחום הטבעי.

et la cavité gauche est pleine de sang, car « le sang est l'âme » ; le revi'it de sang dont dépend l'âme a son siège dans le cœur, où se trouvent l'élément du feu et la chaleur naturelle.

La cavité gauche contient le sang, et « le sang est l'âme » : la mesure vitale de sang — un revi'it — dont dépend la vie, a son siège dans le cœur. On y trouve aussi l'élément du feu et la chaleur naturelle du corps.

כנודע שכנפי הריאה⁷³ מנשביי על הלב לקררו מחמימות ושם הוא משכן התשוקה וצמאון האלקי להעלות ולהתכלל באוא"ס ב"ה:

Comme on le sait, les lobes des poumons soufflent sur le cœur pour le refroidir de sa chaleur. C'est là que réside le désir ardent et la soif divine, qui visent à s'élever et à s'intégrer dans la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il :

Les poumons refroidissent la chaleur du cœur. Cette cavité gauche ardente est le lieu où naissent le désir ardent et la soif divins : le feu propre à l'âme animale, désormais dirigé vers son intégration en D.iou.

21 והנה אחרי בחי' ההעלאה והתכללות זו רוח אייתי רוח⁷⁴ ואמשיך רוח⁷⁵ להמשיך אוא"ס ב"ה למטה כמים הפנים.⁷⁶

Or, après cette élévation et cette intégration, « le souffle apporte le souffle et attire le souffle » : afin d'amener ici-bas la Lumière infinie, béni soit-Il, « comme l'eau [reflète] le visage face au visage ».

Après l'élévation de l'âme, le principe du Zohar s'applique : le souffle qui s'élève d'en bas attire le souffle d'en haut. De même que l'eau reflète un visage, D.iou répond à l'élévation de l'âme en amenant Sa lumière ici-bas.

כשם שמבטל א"ע מיש לאין כך נמשך מלמעלה מאין ליש שתהא השראת אוא"ס ב"ה ממש למטה כמו למעלה.

De même que l'on s'annule soi-même, de l'être vers le néant, ainsi est amené d'en haut, du néant vers l'être, afin que la Lumière infinie, béni soit-Il, repose véritablement ici-bas comme en haut.

L'âme se fait « néant » ; en réponse, la lumière de D.iou descend du « néant » vers l'« être ». La Lumière infinie repose alors ici-bas comme en haut.

SECTION 6 • ¶22-31

La Torah, la charité et le casque de salut

22 ובכל נפשך⁷⁷ בכל כחות הנפש מחדו"מ. וגם כל נפש כלולה מנר"נ. ועיקר הנפש היא המשכלת⁷⁸ כ"ח לפום שעורא דיליה. יש מארי מקרא. ויש מארי משנה ותלמוד.

« De toute ton âme » : avec toutes les forces de l'âme, la pensée, la parole et l'action. De plus, chaque âme comprend néfesh, roua'h et nechama. Et la partie principale de l'âme est celle qui pense, chacun selon sa mesure : il y a des maîtres de l'Écriture, et des maîtres de la Michna et du Talmud.

« De toute ton âme » signifie avec toutes les forces et tous les vêtements de l'âme, ses niveaux de néfesh, roua'h et nechama. Parmi eux, l'intellect est essentiel, et l'intellect de chacun a sa mesure, qu'il s'agisse de l'Écriture ou de la Michna et du Talmud.

וזהו ענין הדלקת הנרות. אלא שבין הערבים מדליק כל ז' הנרות ובבקר בשעת הטבת שתי נרות היה מדליק נר הששי אחר הטבתו ואח"כ מדליק נר הז'.

C'est là le sens de l'allumage des lampes. Toutefois, au crépuscule, il allumait les sept lampes, tandis que le matin, au moment de préparer deux lampes, il allumait la sixième après l'avoir préparée, puis allumait la septième.

Amener la lumière de la Torah dans l'intellect de chacun, c'est allumer les lampes. Le maamar rappelle la différence : au crépuscule, on allumait les sept lampes ; le matin, on allumait la sixième, puis la septième.

23 והוא כענין ותורה אור⁷⁹ להיות מאיר אור התורה בכל נפשך השכלי. ומזה בא לבחי' ובכל מאדך לכל ממונך⁸⁰ היא בחי' הצדקה שהיא סתם מצוה מעשיית.

Cela ressemble à « et la Torah est lumière » : la lumière de la Torah doit éclairer « de toute ton âme », l'âme intellectuelle. De là, on parvient au niveau de « de toute ta puissance », c'est-à-dire de tous tes biens, qui est le niveau de la tsédaka, appelée simplement « mitsva », une mitsva d'action.

« Et la Torah est lumière » signifie que la lumière de la Torah éclaire l'intellect, le service de D.ieu « de toute ton âme ». De là, on parvient à « de toute ta puissance », que les Sages interprètent comme « de tous tes biens » : la tsédaka, que le Talmud appelle simplement « la mitsva ».

כנודע שהמצות שהן בעשייה גשמי' הן בבחי' קטרת הנעשה מסממנים שאין בהם טעם ואינם ממין מאכל.

Comme on le sait, les mitsvot accomplies par des actes physiques sont du niveau de l'encens, composé d'épices qui n'ont pas de goût et ne sont pas des aliments.

Toutes les mitsvot accomplies par une action physique sont comparables à l'encens. Ses épices n'avaient pas de goût et n'étaient pas des aliments, de même que les actes physiques ne portent pas en eux-mêmes de compréhension.

24 ומהם נעשה בחי' ריח העולה למעלה לחזק את המוח ולהשיב את הנפש שראשית גילוי כלליות הנפש הוא במוחין שבראש ופעולות הריח היא שלא תהיה הנפש בבחי' הסתלקות מן המוחין רק שתשוב ותתגלה מהעלם אל הגילוי.

De celles-ci naît un parfum qui s'élève, afin de fortifier l'intellect et de ranimer l'âme. Car la première révélation de l'âme dans son ensemble se manifeste dans les mo'hin de la tête, et l'effet du parfum est que l'âme ne se retire pas de l'intellect, mais qu'elle revienne et se révèle, passant du caché au révélé.

Comme l'encens, les mitsvot physiques dégagent un « parfum » qui ranime l'âme et fortifie l'intellect. Lorsqu'une personne s'évanouit, le parfum ramène l'âme au cerveau, où elle se révèle d'abord ; ainsi, les mitsvot maintiennent l'âme présente et révélée.

25 וכך הוא ענין המצות. וכללותן היא מצות הצדקה.⁸¹ שעליה נאמר וצדקה תרומם גוי.⁸² שמתרוממת ועולה למעלה מעלה. וכתוב וילבש צדקה כשריון וכובע ישועה בראשו.

Il en va ainsi des mitsvot, dont l'ensemble est la mitsva de la tsedaka, à propos de laquelle il est dit : «La tsedaka élève une nation» : elle-même est élevée et monte toujours plus haut. Et il est écrit : «Il revêtit la tsedaka comme une cotte de mailles, et un casque de salut sur Sa tête.»

Toutes les mitsvot pratiques se résument dans la tsedaka. «La tsedaka élève une nation» se comprend comme signifiant que la tsedaka elle-même s'élève toujours plus haut. Isaïe décrit D.ieu revêtant la tsedaka comme une armure, avec un casque de salut sur Sa tête.

שריון הוא מקשקשים רבים. וכך הנה כל פרוטה ופרוטה מצטרפת⁸³ לחשבון גדול.⁸⁴ להיות בחי' שריון שהוא מגן לכל החוסים בו.

Une cotte de mailles est [faite] de nombreuses écailles. De même, chaque pièce, l'une après l'autre, s'ajoute pour former une grande somme et constituer une cotte de mailles, qui est un bouclier pour tous ceux qui s'y réfugient.

Une armure est faite de nombreuses petites écailles. De même, chaque pièce donnée s'ajoute à une grande somme et, ensemble, elles forment une cotte protectrice pour tous ceux qui s'y abritent.

וכך הצדקה נעשה בחי' מגן ומחסה שלא יהיה יניקת הקליפה וסט"א. ונעשה בחי' כובע ישועה בראשו:

De même, la tsedaka devient un bouclier et un abri, afin que la kelipa et la sitra a'hra ne puissent en tirer leur nourriture ; elle devient aussi un « casque de salut sur Sa tête ».

La tsedaka protège une personne afin que la kelipa et la sitra a'hra ne puissent tirer leur nourriture d'elle. En outre, elle devient le « casque de salut », que les paragraphes suivants expliquent.

26 וביאור ענין זה הנה כתיב עטרת תפארת ⁸⁵ שיבה ⁸⁶ בדרך צדקה תמצא. שמבחי' צדקה ⁸⁷ נעשה בחי'

עטרת תפארת שיבה היא בחי' הדרת פנים יאר ה' פניו כו'

Voici l'explication : il est écrit : « Une couronne de gloire est la chevelure blanche ; elle se trouve sur le chemin de la tsedaka. » De la tsedaka vient à être « une couronne de gloire, la chevelure blanche », qui est le niveau de la majesté du visage, « Que D.ieu fasse briller Son visage », etc.,

Les Proverbes disent que la couronne de la chevelure blanche « se trouve sur le chemin de la tsedaka ». La chevelure blanche représente la majesté du visage, le rayonnement du visage de D.ieu dans la bénédiction sacerdotale ; selon le maamar, cela provient de la tsedaka.

בחי' פנימיות היא בחי' תעלומות לב ⁸⁸ ופנימית הלב שמתאחדת עם המוח בבחי' תרין ריעין דלא מתפרשין. כי חיצוניות הלב אינה מתאחדת עם המוח שהמוח ברשותו להשכיל ולהתבונן בגדולת א"ס ב"ה. ⁸⁹

le niveau de la dimension intérieure, qui est le niveau des « secrets du cœur », la dimension intérieure du cœur, laquelle devient une avec l'intellect, selon l'expression « deux compagnons qui ne se séparent jamais ». Car la dimension extérieure du cœur ne devient pas une avec l'intellect : l'intellect est sous notre maîtrise, pour comprendre et méditer la grandeur de l'Eïn Sof, béni soit-Il,

Le « visage » de D.ieu désigne Sa dimension intérieure, qui correspond chez l'homme au cœur intérieur, les « secrets du cœur ». Le cœur intérieur est toujours uni à l'intellect, contrairement au cœur extérieur. Une personne peut choisir de méditer avec son intellect sur la grandeur de D.ieu, mais, comme l'indique le paragraphe suivant, les sentiments du cœur extérieur ne sont pas sous son contrôle.

27 ואעפ"כ חיצוניות הלב אינה ברשותו אבל פנימי הלב היא מתאחדת ממש עם המוח. ומחמת הצדקה נעשה בחי' ריח המשיב את הנפש ומאיר גילוי המוח להתאחד בפנימית הלב.⁹⁰

et pourtant, la dimension extérieure du cœur n'est pas sous notre maîtrise ; mais la dimension intérieure du cœur devient véritablement une avec l'intellect. Par la tsedaka vient à être un parfum qui rend l'âme à la vie et fait briller la révélation de l'intellect, afin qu'elle devienne une avec la dimension intérieure du cœur.

Le cœur extérieur n'est pas sous le contrôle de la personne ; le cœur intérieur est toujours uni à l'intellect. La tsedaka produit un «parfum» qui ranime l'âme et permet à la lumière de l'intellect de briller dans le cœur intérieur.

וזהו שמן וקטורת ישמח לב.⁹¹ זה הקב"ה דכתיב צור לבבי.⁹² דכמו שהלב ממשיך חיות לכל האיברים. כך הנה כתיב ואתה מחיה את כלם.⁹³

C'est là le sens de «L'huile et l'encens réjouissent le cœur» : il s'agit du Saint béni soit-Il, comme il est écrit : «le Rocher de mon cœur». Car, de même que le cœur apporte la force vitale à tous les membres, il est écrit : «Et Tu donnes la vie à tous.»

Les Proverbes disent que «l'huile et l'encens réjouissent le cœur», et les Psaumes appellent D.ieu «le Rocher de mon cœur». De même que le cœur donne la vie à chaque membre, D.ieu donne la vie à toutes choses ; le «cœur» qui est réjoui est donc D.ieu Lui-même.

28 ושמחת הלב היינו בחי' גילוי פנימיות דהיינו בחי' פנימית אור א"ס ב"ה אין ערוך אליו כו'.

La joie du cœur est la révélation de la dimension intérieure, c'est-à-dire la dimension intérieure de la Lumière infinie, béni soit-Il, à laquelle rien ne peut être comparé, etc.

La joie du cœur désigne la révélation de la dimension intérieure de la Lumière infinie, à laquelle rien d'autre n'est comparable.

ועי' הצדקה שהוא בחי' בטול היש לאין שנותן חיי נפשו מיגיעו. נמשך מלמעלה המשכה ליש מאין ממש הוא בחי' פנימית אור א"ס ב"ה ממש.⁹⁴

Par la tsedaka, qui est l'annulation de l'être dans le néant, puisque l'on donne la vie de son âme, fruit de son labeur, une descente se produit d'en haut vers l'être à partir du néant véritable ; c'est la dimension intérieure de la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même.

Lorsqu'une personne donne la tsedaka, elle cède de l'argent gagné par son labeur, qui fait partie de sa propre vie ; elle annule ainsi son «quelque chose» dans le «néant». En retour, la lumière la plus intérieure de D.ieu est attirée d'en haut, du «néant» vers le «quelque chose».

29 וזו היא בחי' עושים רצונו של מקום.⁹⁵ כי הנה רצון הוא בבחי' שינוי. ואני הוי"ה לא שניתני⁹⁶ כתיב.

C'est là le niveau de « ceux qui accomplissent la volonté du Makom (l'Omniprésent) ». Car la volonté est susceptible de changement, tandis qu'il est écrit : « Moi, Havaya, Je n'ai pas changé. »

Les Sages parlent d'Israël comme de ceux qui « accomplissent la volonté du Makom » (l'Omniprésent, littéralement « Lieu »). La volonté implique un changement, du fait de ne pas vouloir à celui de vouloir, tandis que D.ieu dit : « Moi, Havaya, Je n'ai pas changé. »

אלא ישראל עושים רצונו ש"מ להיות התפשטות רצונו ית' בבחי' מקום שהן הן המצות שהן רצונו ית' המלוכשות בעשי' גשמית בבחי' מקום וזמן.

Mais Israël accomplit la volonté du Makom, c'est-à-dire qu'ils font en sorte que Sa volonté, béni soit-Il, s'étende dans la dimension du lieu : il s'agit des mitsvot, qui sont Sa volonté, béni soit-Il, revêtue dans l'action physique, dans l'espace et le temps.

Par l'accomplissement des mitsvot, Israël fait s'étendre la volonté de D.ieu jusque dans le « lieu ». Les mitsvot sont Sa volonté revêtue dans des actions physiques, circonscrites par l'espace et le temps.

30 ותרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן הם תרי"ך עמודי אור.^{97,98} כמו עמוד המכבר מעלה ומטה להיות אוא"ס שבבחינת פנימית שלמעלה מעלה מגדר עלמין שורה ומתלבש בבחי' רצון בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן המלוכשות בגשמיות.

Les 613 mitsvot de la Torah et les sept mitsvot rabbiniques sont les 620 piliers de lumière, comme un pilier qui relie le haut et le bas : ainsi, la Lumière infinie, béni soit-Il, dans sa dimension intérieure, très au-dessus des limites des mondes, repose et se revêt dans la volonté, dans les 613 mitsvot de la Torah et les sept mitsvot rabbiniques, revêtues dans des réalités physiques.

Les 613 commandements de la Torah et les sept commandements rabbiniques font 620, valeur numérique de כתר (Kéter, « couronne »), et sont appelés les 620 piliers de lumière. Comme des piliers qui relient le ciel et la terre, ils font reposer la lumière la plus intérieure de D.ieu, très au-dessus des mondes, dans des actions physiques, en tant que Sa volonté.

31 ולכך נקי מעשה הצדקה כובע ישועה. כי ישועה מלשון וישע⁹⁹ ה' אל הבל¹⁰⁰ כו'. שפונה אל תפלתו דהיינו שגורם להיות הקב"ה פונה בעצמו ובכבודו להמשיך גילוי עצמותו ומהותו ממש.

C'est pourquoi l'acte de charité est appelé «un casque de salut (yeshoua)». Car yeshoua a la même racine que «Et D.ieu se tourna (vayicha) vers Hevel», etc., c'est-à-dire qu'Il se tourna vers sa prière: autrement dit, [la charité] fait que le Saint béni soit-Il se tourne en personne, de Sa propre gloire, pour faire descendre la révélation de Son essence et de Son être mêmes.

La charité est appelée «un casque de salut (yeshoua)» parce que yeshoua est apparenté à «Et D.ieu se tourna (vayicha) vers Hevel», ce qui signifie qu'Il se tourna vers son offrande et sa prière. La charité fait que D.ieu «se tourne» en personne afin de révéler Son essence même.

וגילוי זה מתחלק לשני נהורין¹⁰¹ והוא מקור התפארת שיבה בחי הדרת פנים כדכתיב גבי כהנים ומגבעות תעשה להם¹⁰² לכבוד ולתפארת שהמגבעות שהם בחי הכובע ישועה נמשך להיות בחי תפארת שיבה¹⁰³ והדרת פנים.

Cette révélation se divise en 370 lumières et constitue la source de «la gloire des cheveux blancs», la majesté du visage; ainsi qu'il est écrit au sujet des Cohanim: «Tu leur feras des coiffes, pour l'honneur et pour la gloire»: les coiffes, qui sont le «casque de salut», sont attirées vers le bas pour devenir la «gloire des cheveux blancs» et la majesté du visage.

Cette révélation se divise en 370 lumières, source de la «gloire des cheveux blancs», le visage rayonnant. Les coiffes des prêtres, «pour l'honneur et pour la gloire (Tiferet)», sont le casque de salut qui devient le Tiferet des cheveux blancs.

SECTION 7 • ¶32-33

Les membres et la graisse : le plaisir en D.ieu

32 וזהו עטרת תפארת שיבה וכ"ז בדרך צדקה תמצא¹⁰⁴ כי מבחי צדקה נעשה בחינת כובע ישועה להמשיך בחינת הדרת פנים יאר ה' פניו בחינת פנימיות כנ"ל. ואחר כך בחינת איברים. שבקרבותו היו שני דברים דם וחלב.^{105, 106}

C'est là «une couronne de gloire, les cheveux blancs», et tout cela «se trouve sur le chemin de la charité»: car la charité fait naître la qualité de «casque de salut», afin d'attirer la majesté du visage, «Que D.ieu fasse rayonner Son visage», le niveau de la dimension intérieure, comme expliqué plus haut. Vient ensuite le niveau des membres; car, dans les sacrifices, il y avait deux éléments: le sang et la graisse.

En résumé: la charité produit le casque de salut, qui attire le visage rayonnant, la dimension intérieure de D.ieu. Le maamar passe maintenant aux membres de l'offrande: les sacrifices comportaient deux éléments, le sang et la graisse.

33 והדם קודם לנרות. וקטורת היא בחינת ככל לבכך והאיברים שהן החלב היה אחר הנרות והקטורת.

Le sang précède les lampes. L'encens correspond au niveau de «de tout ton cœur», et les membres, c'est-à-dire la graisse, venaient après les lampes et l'encens.

L'ordre était le suivant : d'abord le sang, puis les lampes et l'encens, et enfin les membres, identifiés ici à la graisse. Le sang et l'encens correspondent à l'amour de D.ieu «de tout ton cœur», à l'ardent désir.

והענין כי החלב הוא בחי' התענוג כמו שאנו רואים שמי שהוא בעל תענוג יש לו רבוי חלב.

L'explication est que la graisse correspond au plaisir, comme nous le constatons : celui qui recherche le plaisir a beaucoup de graisse.

La graisse représente le plaisir : celui qui mène une vie de plaisirs engraisse. Les membres et la graisse symbolisent donc le plaisir de l'âme.

והיינו להיות כל חלב¹⁰⁷ להוי"ה שיתענג על ה' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל¹⁰⁸ ולא יהיה

C'est-à-dire que «toute la graisse est pour Havaya» : il faut prendre plaisir en D.ieu, avec joie et le cœur heureux, plus que dans une abondance de toutes choses, et ne pas avoir

«Toute la graisse est pour D.ieu» signifie qu'une personne doit trouver tout son plaisir en D.ieu, dans la joie et l'allégresse, davantage que dans toute abondance de biens.

לו תענוג אחר כלל ועי"ז והיו הדברים האלה¹⁰⁹ אשר אנכי מצוך כו'. ואנכי ממש מצוך כו' שע"י"ז יהיה בעיניו מתיקות התורה כו' :

aucun autre plaisir. Par ce moyen, «ces paroles que Je t'ordonne», etc., [seront dans ton cœur]; et c'est «Moi» en personne qui t'ordonne, etc., de sorte que, grâce à cela, la douceur de la Torah se révélera à ses yeux, etc.

Il ne doit avoir aucun autre plaisir. Alors, il ressent que «ces paroles que Je t'ordonne» lui sont ordonnées par D.ieu Lui-même («Moi»), et la Torah lui paraît douce.

'Hanouka comme inauguration

34 ומעתה נבא לבאר ענין חנוכה מה שמברכין להדליק נר חנוכה. ומה ענין חנוכת המזבח¹¹⁰ וחנוכת הבית.^{111, 112}

Nous allons maintenant expliquer le sujet de Hanouka, [et] pourquoi nous bénissons ainsi: «allumer la lampe de Hanouka»; et quel est le sens de la consécration (hanouka) de l'autel et de la consécration de la Maison.

Le maamar aborde maintenant Hanouka elle-même et la bénédiction récitée sur sa lampe. Hanouka signifie «consécration»; il pose donc aussi la question de la consécration de l'autel et du Temple.

הנה כתיב חנוך לנער¹¹³ ע"פ דרכו. שהוא כשרוצים ללמדו. והרי הוא רחוק מזה צריך לחנכו.

Il est écrit: «Éduque (hanokh) le jeune garçon selon sa voie»: autrement dit, lorsqu'on veut lui enseigner et qu'il en est encore éloigné, il faut l'initier.

Les Proverbes disent: «Éduque (hanokh) le jeune garçon selon sa voie.» L'éducation, le chinoukh, est nécessaire lorsque l'enfant est encore éloigné de ce qu'il doit apprendre.

35 והחינוך הוא במתנות רבות שנותנים לו.¹¹⁴ אך הנה כתיב נער הייתי שרו¹¹⁵ ש"ע אמרו שהחיות המתפשט בכל העולמות לכל חד לפום שיעורא דיליה הוא בבחי' נער.

L'éducation se fait au moyen des nombreux cadeaux qu'on lui donne. Mais il est écrit: «J'étais un jeune homme (na'ar)»; [les Sages] ont dit que ces paroles furent prononcées par le Prince du monde: la force vitale qui se répand dans tous les mondes, à chacun selon sa mesure, correspond au niveau d'un jeune homme.

On éduque un enfant en lui faisant de nombreux cadeaux. Les Sages disent que «J'étais un jeune homme» fut prononcé par le Prince du monde; cela signifie que toute la force vitale répandue dans les mondes, à chacun selon sa mesure, est du niveau d'un «jeune homme».

וכמ"ש והוא נער את בני בלהה ¹¹⁶ כו'. שם הקטנה רחל. ¹¹⁷ ה' קטנה בחי' מלי' ה' אחרונה של שם הוי"ה להיות ומלכותו בכל משלה. ¹¹⁸ להוות הנבראים מאין ליש הוא בבחי' קטנה לפי שהיא בבחי' גבולים ומצרים.

Comme il est écrit : « Et il était un jeune homme auprès des fils de Bilha », etc. ; et « le nom de la plus jeune était Rachel ». Le petit hé correspond au niveau de Mal'hout, au hé final du Nom Havaya, de sorte que « Sa royauté domine sur tout » ; faire exister les créatures, de néant à être, correspond au niveau du petit, car cela relève de limites et de bornes.

Yossef « était un jeune homme » auprès des fils de Bilha, et Rachel était « la plus jeune ». Cette petite, c'est Mal'hout, le hé final de Havaya, par lequel D.ieu règne et crée ; elle est « petite » parce que la création requiert des limites.

36 ולגבי א"ס ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כו' נקי' כל כללות החיות בשם קטנות שאין ערוך אליו ית'. ולכן כתיב מי יקום יעקב כי קטן הוא. ¹¹⁹

Par rapport à l'Infini, béni soit-Il, qui, comme Son nom l'indique, est sans fin, etc., l'ensemble de la force vitale est appelé « petitesse », car il n'a aucune commune mesure avec Lui, béni soit-Il. C'est pourquoi il est écrit : « Comment Jacob tiendra-t-il debout, car il est petit ? »

Comparée à l'Infini, toute la force vitale divine dans les mondes est « petite ». Le prophète dit donc : « Comment Jacob tiendra-t-il debout, car il est petit ? »

כי יעקב מבריא מן הקצה אל הקצה ^{120, 121} ומאחר שיש קצה בראש וקצה בסוף הרי יש לו בחי' גבול ¹²² וה"ז בבחי' קטן לגבי א"ס ב"ה. ¹²³

Car Jacob est la barre qui s'étend d'une extrémité à l'autre ; et puisqu'il y a une extrémité en haut et une autre en bas, il possède une limite, et il est donc petit par rapport à l'Infini, béni soit-Il.

Jacob est la « barre du milieu » qui s'étend d'une extrémité à l'autre. Tout ce qui a une extrémité en haut et une autre en bas est limité ; même Jacob est donc petit devant l'Infini.

37 וכדי להמשיך אוא"ס ב"ה ממש בקרבנות דם התמיד ונרות וקטרת ואברים היה המזבח קטן מהכיל

Pour attirer la Lumière infinie (Or Ein Sof), béni soit-Il, elle-même par les sacrifices — le sang du tamid, les lampes, l'encens et les membres —, l'autel était trop petit pour la contenir [.]

Les offrandes — le sang, les lampes, l'encens et les membres — devaient attirer la Lumière infinie elle-même. Mais l'autel, comme toute la création, était trop « petit » pour la contenir.

ולכן התנדבו הנשיאים לחנוכת המזבח רבוי מתנות לחנך את המזבח והיה מתנתם מרובה מזה שהקריבו עליו בכ"י את הכבש אחד¹²⁴ כו' שהקריבו משל צבור של כל ישראל.

C'est pourquoi les princes offrirent de nombreux dons pour l'inauguration de l'autel, afin de le consacrer; leur offrande fut plus abondante que ce qui y était offert chaque jour, «un agneau», etc., lequel était offert sur les fonds communautaires de tout Israël.

Les princes des tribus apportèrent donc de nombreux dons pour l'inauguration de l'autel, davantage que les offrandes quotidiennes apportées sur les fonds de toute la communauté. À l'image des présents offerts à un enfant pour l'initier, ces dons «initient» l'autel à recevoir la lumière.

38 והנשיאים לפי שהיו במעלה יותר משאר כללות ישראל נתנו לחנוכת המזבח מתנה מרובה קערות כסף¹²⁵ ופרים וכבשים ועתודים

Les princes, parce qu'ils étaient d'un niveau supérieur au reste de la communauté d'Israël, offrirent un grand présent pour l'inauguration de l'autel: des coupes d'argent, des taureaux, des agneaux et des boucs,

Les princes des douze tribus occupaient un rang supérieur au reste d'Israël; ils apportèrent donc de généreux dons pour l'inauguration de l'autel: des coupes d'argent et de nombreux animaux. Ce sont les «nombreux dons» du 'hinoukh appliqué à l'autel.

כדי שיהיה כח בקרבנות של ישראל להמשיך אור דבר יום ביומו¹²⁶ בקרבנות של כל יום ויום.

afin que les sacrifices d'Israël aient la force d'attirer la lumière, «chaque jour ce qui lui revient», par les sacrifices de chaque jour.

Leurs dons donnèrent aux sacrifices communautaires quotidiens la force d'attirer la lumière divine jour après jour. Cette inauguration rendit possible tout ce qui suivit.

וכך היה ענין הנרות דחנוכה בימי חשמונאי שהיונים לא בקשו לשלוח ידם¹²⁷ רק להשכיחם תורתם¹²⁸ ולהעבירם כו' וכמארז"ל (בב"ר פ' ט"ז ופ' מ"ד) שאמרו כתבו לכם על קרן השור^{131, 130, 129} כו'.

Il en fut de même pour les lumières de 'Hanouka, à l'époque des 'Hachmonaïm: les Grecs ne cherchaient pas à porter la main sur eux, mais seulement à «leur faire oublier Ta Torah et à les faire transgresser», etc.; comme l'ont dit nos Sages, de mémoire bénie (Bereishis Rabbah, sections 16 et 44): ils leur dirent «Écrivez sur la corne du taureau», etc.

'Hanouka est rapprochée de cet épisode. Comme le dit la prière Al Hanissim, les Grecs ne cherchaient pas à tuer les Juifs, mais à leur faire oublier la Torah; le Midrach rapporte qu'ils exigeaient d'Israël qu'il «écrive sur la corne du taureau» qu'il n'a aucune part dans le D.ieu d'Israël.

ופי' לפי שכל העובדי כוכבים יש להם נה"ב מפני שור אלא שהם מקבלים מבחי' הפסולת והשמרי' בחי' קרנים וטלפים שמרים ופסולת שאין

L'explication est que tous les idolâtres ont une âme animale issue de la face du taureau, mais ils reçoivent du niveau des déchets et des résidus, du niveau des cornes et des sabots : des résidus et des déchets qui ne

Ce passage s'inscrit dans l'enseignement kabbalistique du Char céleste et propose une interprétation. Le texte dit que les idolâtres dont il parle possèdent eux aussi une âme animale enracinée dans la «face du taureau» du Char d'Ézéchiël, mais qu'elle ne reçoit que de ses parties extérieures et grossières, les «cornes et les sabots», qui ne s'élèvent pas dans la sainteté.

עולים ונכללי' בקדושי' פני שור שבמרכב¹³² שנושאות את הכסא ודמות אדם שעליו מלמעלה שכח זה רק בהנפש אלקית שהוא מבחי' אדם שעל הכסא.

s'élèvent ni ne s'intègrent à la sainteté de la face du taureau dans le Char, [les 'Hayot] qui portent le Trône et la forme d'un homme qui se trouve au-dessus de lui; car cette force n'appartient qu'à l'âme divine, qui relève du niveau de l'homme sur le Trône.

La sainte «face du taureau» porte le Trône, sur lequel se trouve la forme d'un homme. Selon le texte, seule l'âme divine possède la force de s'élever dans cette sainteté, car elle provient de «l'homme sur le Trône».

39 והנה"ב היא מבחי' אדם שבחיות שבמרכבה ודמות אחד לארבעתן. ודמות פניהם פני אדם.¹³³ ולכן יש להם כח להמשיך אור א"ס ב"ה ממש.

L'âme animale [d'Israël], elle, relève du niveau de l'homme parmi les 'Hayot du Char: «les quatre avaient une seule et même apparence»; «l'apparence de leurs faces était une face d'homme». C'est pourquoi elles ont la force d'attirer la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même.

Il s'agit là encore d'une interprétation fondée sur la Kabbale du Char. Le texte dit que l'âme animale du Juif provient de l'aspect de «l'homme» au sein des 'Hayot, car Ézéchiël vit que chacune de leurs faces avait une apparence humaine; ainsi, même cette âme peut attirer la Lumière infinie.

והיונים נתקנאו בישראל ורצו שגם ישראל יכתבו על קרן השור שיקבלו מבחי' קרנים וטלפים כנ"ל שלא ליכלל בקדושת אדם העליון.

Les Grecs furent jaloux d'Israël et voulurent qu'Israël aussi écrive sur la corne du taureau, afin qu'ils reçoivent du niveau des cornes et des sabots, comme dit plus haut, et qu'ils ne s'intègrent pas à la sainteté de l'Homme supérieur.

Le texte dit que les Grecs envièrent Israël et voulurent qu'il «écrive sur la corne du taureau», c'est-à-dire qu'il ne reçoive que de ses parties extérieures et grossières. Cela l'aurait empêché de s'intégrer à la sainteté de «l'Homme supérieur».

וזהו שאין לכם חלק¹³⁴ כו'. והישראל היו חלשים ומעטים בזמן ההוא ואעפ"כ מסרו נפשם על קדוש השם¹³⁵ ובכח מס"נ

Tel est le sens de «que vous n'avez aucune part», etc. À cette époque, les Israélites étaient faibles et peu nombreux, et pourtant ils donnèrent leur vie pour sanctifier le Nom ; par la force de leur sacrifice de soi,

Le décret exigeait qu'Israël déclare n'avoir aucune part en D.ieu. Bien que faibles et peu nombreux, les Israélites donnèrent leur vie pour sanctifier le Nom de D.ieu.

הי' להם כח להמשיך אור התורה מחדש והמשכ' זו היא בבחי' חנוכה בחי' מתנה מרובה המשכת כובע ישועה להיות עטרת תפארת שיבה כו' :

ils eurent la force d'attirer à nouveau la lumière de la Torah. Cet influx relève du niveau de 'Hanouka — l'inauguration —, du niveau d'un don abondant : attirer le «casque du salut» afin qu'il devienne une «couronne de gloire, les cheveux blancs», etc.

Leur sacrifice de soi attira à nouveau la lumière de la Torah. C'est cela, 'hanouka, «inauguration» : le grand don qui apporte le «casque du salut» et la «couronne de gloire».

SECTION 9 • ¶40-43

Le Hallel et l'action de grâce

40 וזהו ענין הלל והודאה כי הלל הוא לי שבח וגם לשון בהילו נרו^{136, 137} כו'. הארה בבחי' גילוי

Tel est le sens de Hallel et de l'action de grâce. Hallel signifie louange, mais le mot évoque aussi «quand Sa lampe brillait (b'hilo)», etc. : une illumination qui se manifeste.

Le maamar répond maintenant à la question posée au début sur Hallel et l'action de grâce. Hallel signifie louange, mais le mot est aussi apparenté à l'expression de Job «quand Sa lampe brillait (b'hilo)», qui désigne la lumière et la révélation.

וזה נמשך מזה כי מחמת השבח שמשבחים את האדם¹³⁸ במעלות ומדות שיש בו מעוררים את המעלות ומדות שבו לצאת מהעלם לגילוי.

L'un découle de l'autre : la louange par laquelle on célèbre les vertus et les qualités d'une personne éveille en elle ces vertus et ces qualités, qui passent de l'état caché à la révélation.

Les deux sens sont liés : louer les bonnes qualités d'une personne les éveille et les fait sortir de leur retraite. La louange révèle ce qui était caché.

41 וזהו הללויה שיצא שם י"ה מהעלם לגילוי להיות בחי יו"ד חכמה כו' מלמעלה מן החכמה

Tel est le sens de « Hallelou-Yah » : que le Nom Yah sorte de l'état caché pour se révéler, afin que se manifeste le niveau du youd, 'Hokhma, etc., qui est au-dessus de 'Hokhma.

« Hallelou-Yah » se lit comme hallel suivi de Yah : il s'agit de faire passer le Nom Yah, dont le youd correspond à 'Hokhma, de l'état caché à la révélation. La lumière révélée provient de ce qui est au-dessus de 'Hokhma.

כי חכמה כ"ה מ"ה בגימטריא אדם¹³⁹ והמשכת בחי אדם שעל הכסא הוא מבחי שלמעלה מעלה מבחי אדם הוא בחי אור א"ס ב"ה ממש ועי"ז נעשה בחי שם י"ה תרין ריעין דלא מתפרשין¹⁴⁰

Car 'Hokhma ('Hokhma) correspond à כ"ה מ"ה (« la force de Mah »), et מ"ה a la même valeur numérique que אדם (« homme »); l'attraction du niveau de l'homme sur le Trône provient du niveau très supérieur à celui de l'homme : la Lumière infinie, béni soit-Il, elle-même. De là vient le Nom Yah, « deux compagnons qui ne se séparent jamais ».

'Hokhma est interprété comme koach mah, « la force de Mah », et Mah (45) a la même valeur numérique que adam, « homme ». « L'homme sur le Trône » est attiré d'un niveau très supérieur à celui de l'homme : la Lumière infinie elle-même ; ainsi, 'Hokhma et Bina (le youd et le hei, Yah) deviennent « deux compagnons qui ne se séparent jamais ».

ואח"כ הללו את שם¹⁴¹ ה' להיות המשכת חכמה במדות שתהיינה גם המדות בבחי בטול לך ה' הגדולה כו'.

Ensuite, « Louez le Nom de D.ieu » : que 'Hokhma soit attirée dans les attributs, de sorte que ceux-ci aussi soient dans un état d'annulation de soi : « À Toi, D.ieu, la grandeur », etc.

Le psaume poursuit : « Louez le Nom de D.ieu », compris comme l'attraction de 'Hokhma plus loin, dans les émotions. Celles-ci aussi s'annulent alors devant D.ieu.

אך כ"ז ההילול והשבח להמשיך מהעלם לגילוי הוא עי"ז עבדי ה' שהם בבחי עבדים שמקבלים עליהם עומ"ש בבחי שום תשים¹⁴² כו'

Mais toute cette louange et cette célébration, qui attirent ce qui est caché vers la révélation, s'accomplissent par « les serviteurs de D.ieu », qui sont des serviteurs acceptant sur eux le joug de la royauté céleste, selon le verset « tu établiras certainement [un roi sur toi] », etc.

Le psaume dit : « Louez, serviteurs de D.ieu » ; cette révélation s'accomplit par ceux qui servent comme des serviteurs, acceptant le joug du Ciel, comme on accepte un roi (« tu établiras certainement un roi sur toi »).

וכמ"ש במ"א שבח"י הלל והשבח הזה והמשכה זו היא בחי' מאה ברכות שחייב אדם לברך¹⁴³ בכל יום שהוא בחי' הברכה והמשכה מהעלם אל הגילוי.

Comme il est expliqué ailleurs, ce niveau de louange et de célébration, ainsi que cet influx, correspond aux cent bénédictions qu'une personne est tenue de réciter chaque jour : c'est le niveau de la bénédiction et de l'attraction de ce qui est caché vers la révélation.

Cette louange correspond aux cent bénédictions qu'un Juif doit réciter chaque jour. Une bénédiction (berakha) signifie attirer ce qui est caché vers la révélation.

42 וזהו יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם.¹⁴⁴ מעתה מהתחלי הזמן שהוא בבחי' מלכותו ית' שאז שייך ל' זמן מלך מלך כו'

Tel est le sens de «Que le Nom de D.ieu soit béni dès maintenant et pour toujours.» «Dès maintenant» : depuis le commencement du temps, qui relève de Sa royauté, béni soit-Il ; c'est alors que le langage du temps s'applique : «D.ieu règne, D.ieu a régné», etc.,

Le psaume poursuit : «Que le Nom de D.ieu soit béni dès maintenant et pour toujours.» «Dès maintenant» désigne le commencement du temps, qui commence avec la royauté de D.ieu, Mal'hout ; c'est seulement à ce niveau que le langage du temps s'applique, comme dans «D.ieu règne, D.ieu a régné».

וכמ"ש במ"א¹⁴⁵ ועד עולם היינו שיומשך ויתפשט עד סוף כל המדרגות שיהי' גילוי אלקות כו'.

comme il est expliqué ailleurs. «Et pour toujours» signifie que cela soit attiré et se répande jusqu'au terme de tous les niveaux, afin que la divinité se révèle, etc.

Comme il est expliqué ailleurs, le temps relève de la royauté de D.ieu. «Et pour toujours» signifie que la bénédiction se répande jusqu'aux niveaux les plus bas, afin que la divinité se révèle partout.

43 וכ"ז בחי' הלל והללויה להמשיך מהעלם אל הגילוי. אבל בחי' הודאה הוא בחי' שוב שצ"ל רצוא ושוב¹⁴⁶ ולמעלה נקי מטי

Tout cela relève du niveau du Hallel et du Hallelouya, qui font passer de la dissimulation à la révélation. Mais la reconnaissance relève du «retour», car il faut un mouvement de «course et retour» ; et, en haut, on appelle cela «atteindre

Le Hallel fait passer ce qui est caché à la révélation. La reconnaissance (hodaah) est le mouvement inverse, le «retour» : les 'Hayout sont décrits comme étant en «course et retour» et, en haut, cela s'appelle «atteindre et ne pas atteindre».

ולא מטי שבאמת אין א"ס ב"ה בגילוי ממש בזה"ז כ"א לע"ל ונגלה כבוד הוי"ה ¹⁴⁷ כי עין בעין ¹⁴⁸ כו'

et ne pas atteindre». Car, en vérité, la Lumière infinie, béni soit-Il, n'est pas effectivement révélée à notre époque ; elle ne le sera que dans le Monde futur : «La gloire de Havaya sera révélée», «car œil à œil», etc.,

La Lumière infinie de D.ieu n'est pas véritablement révélée maintenant ; cela n'aura lieu que dans le Monde futur, lorsque «la gloire de D.ieu sera révélée» et qu'on la verra «œil à œil». Ainsi, toute élévation, à présent, atteint et n'atteint pas à la fois.

משא"כ עכשיו אין הגילוי רק בבחי' קול דודי דופק אני ישנה ולבי ער ¹⁴⁹ כו' ומשחרב בהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה ¹⁵⁰ כו'

tandis qu'à présent, la révélation n'a lieu que sous la forme de «La voix de mon bien-aimé frappe», «Je dors, mais mon cœur est éveillé», etc. ; et, depuis la destruction du Temple, le Saint béni soit-Il n'a dans Son monde que les quatre coudées de la halakha, etc.

À présent, la révélation est semblable au bien-aimé qui frappe tandis que «je dors, mais mon cœur est éveillé». Depuis la destruction du Temple, la présence de D.ieu dans le monde se trouve uniquement dans les «quatre coudées de la halakha», la loi de la Torah.

ונמשך מזה בחי' הודאה ובטול לאור א"ס ב"ה הנמשך בתורתו ועבודתו. ודברי אשר שמתי בפ"ך. ¹⁵¹

ואשים דברי בפ"ך. ¹⁵² אני המשנה המדברת בפ"ך ¹⁵³ כו' :

De là découle le niveau de la reconnaissance et de l'annulation de soi devant la Lumière infinie, béni soit-Il, qui se déploie dans Sa Torah et Son service divin : «Et Mes paroles que J'ai mises dans ta bouche», «Et J'ai mis Mes paroles dans ta bouche», «C'est Moi, la Michna, qui parle dans ta bouche», etc.

Puisque D.ieu ne peut être pleinement saisi, la réponse est la hodaah : reconnaître et s'incliner devant la Lumière infinie qui se déploie dans la Torah et le service divin. Les paroles de D.ieu sont placées dans la bouche de l'homme, comme la Michna le dit à Rabbi Yossef Karo : «C'est Moi, la Michna, qui parle dans ta bouche.»

DANS LA AVODA

Dans la prière, l'homme doit se remettre à D.ieu au mot « Un », puis transformer le feu de son propre cœur, l'énergie de l'âme animale, en une soif de D.ieu. Il doit laisser la Torah éclairer son intellect et donner la charité à partir de l'argent gagné par son labeur, ce qui fait descendre la lumière la plus intérieure de D.ieu. Puis il doit prendre plaisir en D.ieu seul. À l'image des 'Hachmonaïm, même lorsqu'on est faible et peu nombreux, on fait descendre à nouveau la lumière de la Torah par le sacrifice de soi, et l'on répond à la fois par la louange et par une humble reconnaissance.

QUESTIONS À DISCUTER

1. Pourquoi les sept lampes étaient-elles toutes allumées la nuit, mais seulement la lampe principale le matin, et que nous apprend cela sur le service de D.ieu dans les périodes d'obscurité ?
2. Pourquoi la lumière de la sagesse peut-elle raffiner les émotions, mais non les « lettres » de la pensée, de la parole et de l'action, et pourquoi l'encens réussit-il là où les lampes échouent ?
3. Qu'est-ce qui distingue le sacrifice de soi au mot « Un » du sacrifice de soi « de toute ton âme », et pourquoi l'ascension de l'âme animale est-elle plus puissante ?
4. Comment le fait de donner en charité l'argent durement gagné fait-il descendre la dimension intérieure de D.ieu, le « casque de salut » ?
5. En quoi le Hallel et l'action de grâce diffèrent-ils, et pourquoi 'Hanouka a-t-elle besoin des deux ?

SOURCES ET RÉFÉRENCES

Notes

PARAGRAPHE 1

1 בכ"ה בכסליו

La note indique que ce maamar fut prononcé à 'Hanouka 5559 (1798), à Vitebsk, et cite cette page à ce propos.

LA NOTE DE KEHOT

נאמרה בחנוכה תקנ"ט בק"ק וויטעבסק. ראה לקו"ד ח"א כא, א. ראה לעיל בציונים לכ"ק אדמו"ר זי"ע. באוה"ת בראשית כרך ה תתקלב, ב הגהות. ראה גם ד"ה זה מכ"ק אדה"א (נדפס בקונטרס בפ"ע תשמ"ט), ובמאמרי אדה"א בראשית ע' שיג ביאור. בד"ה כי אתה נרי תשמ"ז מבאר הפלא שמצינו בדרושי חנוכה שבתור"א שנסדרו בתוך פרשיות וישב מקץ, ויש לפניהם דרושים מפ' השבוע, ולא נסדרו דרושי חנוכה בפני עצמם, והטעם משום שבשביל הבנת הדרושים דחנוכה שבפ' וישב צ"ל לפנ"ז לימוד וידעת דרושי וישב, ובשביל הבנת דרושי חנוכה שבפ' מקץ צ"ל לימוד וידעת דרושי חנוכה שבפ' מקץ, ע"ש. וראה גם ד"ה בכ"ה בכסליו תשי"ח. ד"ה זה נזכר לעיל ד, ב גבי גרות וקטורת. ובלקו"ת תצא לה, ב. בהמשך תעריב פרק רמז מצייני לכאן: "בענין שמן המנורה שהוא בחי' אור החכמה".

2 בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה

Réponse du Talmud à la question «Qu'est-ce que 'Hanouka?»: les Grecs pénétrèrent dans le Sanctuaire et souillèrent les huiles; les 'Hachmonaïm trouvèrent une fiole scellée par le Grand Prêtre, qui brûla pendant huit jours. La note de Kehot précise que l'Alter Rebbe la cite en modifiant certains termes.

Shabbat 21b:10 שבת כ"א ב:י"י

מאי חנוכה? דתנו רבנן: בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה תמנ"א אינון דלא למספד בהון ודלא להתענות בהון. שפ"שנכנסו יונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל. וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בךקו ולא מצאו אלא פה אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד. נעשה בו גס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ונעשאו ימים טובים בהלל והודאה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

שבת כא, ב בשינוי לשון.

3 שכשנכנסו יונים

La première édition porte «lorsque les idolâtres pénétrèrent» au lieu de «lorsque les Grecs pénétrèrent».

LA NOTE DE KEHOT

בתור"א בדפוס ראשון: שכשנכנסו עובדי כוכבים.

4 וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום לא מצאו

Cela attire l'attention sur l'ordre des mots: ils ne trouvèrent la fiole qu'après les avoir vaincus.

LA NOTE DE KEHOT

בד"ה ואתה ברחמיך — תשמ"ח (נדפס בסה"מ מלוקט כרך ד ע' צט) מדייק "ונצחום (אז דוקא) מצאו" ע"ש.

5

בהלל והודאה

Cela note que le Talmud dit «avec le Hallel et la reconnaissance», tandis que le Rambam parle aussi de jours de réjouissances, et explique à la note 19 pourquoi le Rambam omet «la reconnaissance».

LA NOTE DE KEHOT

בלקו"ש ח"י ע' 142 ואילך מבאר שבגמרא הלשון "בהלל והודאה" וברמב"ם כותב שהם (גם) "ימי משתה" ע"ש. ובהערה 19 מבאר למה השמיט הרמב"ם תי' "הודאה" ע"ש. ומביא שם בשם הטור ארי"ה סיי תרי"ע שהלל לומר בהם הלל ולהודות לומר בו על הניסים ע"ש.

6

לשנה אחרת קבעום ח' י"ט בהלל והודאה

La note de Kehot cite l'interprétation du Tour: le Hallel désigne la récitation du Hallel, et la reconnaissance, la récitation de Al HaNissim.

Tur, Orach Chayim 670 תע"ר אורח חיים

... היה בו אלא כדי להדליק יום א' ונעשה בו נס והדליקו בו ח' ימים לשנה אחרת קבעום ח' י"ט בהלל ובהודאה פ"י לומר בהן הלל ולהודות לומר בו על הנסים בהודאה אבל מותרין הן בעשיית המלאכה ונהוגות הנשים שלא לעשות מלאכה בעוד שהנרות דולקות ואין להקל להן: וגם אם יש מקומות שנוהגין איסור בכל היום אין להקל להן משום דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי להתירם בפניהם וקראום חנוכה חנו בכ"ה והיה אומר הר"מ מרוטנבורק ז"ל שרובי הסעודה שמרבים בהם הן סעודת הרשות שלא קבעו אלא ...

Orach Chaim, Vilna, 1923 (Public Domain)

7

למה תקנו בנס זה להדליק נרות . . ולא תקנו כן בשאר נסים

Une longue discussion de deux opinions sur la nature du miracle de 'Hanouka, qui éclaire la raison pour laquelle il est commémoré par des lampes.

LA NOTE DE KEHOT

ע"ד ב' שיטות בנס חנוכה ראה בארוכה לקו"ש ח"י ע' 143 ואילך. לקו"ש חנוכה ח"ל ע' 204 ואילך. ובד"ה ואתה ברחמיך — תשמ"ח הנ"ל.

8

נר מצוה ותורה אור

«Car une mitsva est une lampe et la Torah est lumière.» Ce verset est la clé de tout le maamar: les lampes représentent les mitsvot et la lumière, la Torah.

Proverbs 6:23 משלי ו:כ"ג

כי נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר:

Car le commandement est une lampe, et l'enseignement une lumière, et les réprimandes de l'instruction sont le chemin de la vie ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

משלי ו, כג.

9

וכי לאורה הוא צריך

Les Sages demandent si D.ieu a besoin de la lumière de la Ménorah, puisque les enfants d'Israël marchèrent dans le

désert pendant quarante ans grâce à Sa lumière. Cette question montre que la Ménorah a un sens spirituel.

Shabbat 22b:2 כ"ב ב: שבת

מתיב רב ששת: "מחזין לפירות העדות יצורו", וכי לאורה הוא צריך?
והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאור! אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה ב'שאל'. מאי עדות? אומר רב: זו נר מערבי שנותן בה שמן כמדת חכמותיה, וממנה היה מדליק ובה היה מסיים. והא הכא פיו דקביעי גרות, לא סגיא דלא משקל ואדלוקי. קשיא בין למאן דאמר משום בזוי מצוה, ובין למאן דאמר משום אכחזשי מצוה!

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

Menachot 86b:5-7 ה"ה-ה"ו: מנחות

(ויקרא כד, ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך אמר רבי שמואל בר נחמני אליך ולא לי לא לאורה אני צריך: שלחן בצפון ומנורה בדרום אמר ר' זריקא אמר ר' אלעזר לא לאכילה אני צריך ולא לאורה אני צריך (מלכים א ו, ד) ויעש לבית חלוני שקופים אטומים תנא שקופין [מכפנים] ואטומים [מבחוץ] לא לאורה אני צריך

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

LA NOTE DE KEHOT

שבת כב, ב. מנחות פו, ב.

PARAGRAPHE 2

10

ובהעלות אהרן

«Et lorsqu'Aharon allumera les lampes au crépuscule, il fera brûler l'encens», à propos de l'autel de l'encens.

Exodus 30:8 ל: שמות

ובהעלת אהרן את־הנֶחֱרֹת בֵּין הָעֲרֵבִים יִקְטִירֶנָּה קִטְרֶת תָּמִיד לִפְנֵי ה' לְדֹרֹתֵכֶם:

Et lorsque Aaron allumera les lampes au crépuscule, il le fera brûler, encens perpétuel devant D.ieu, dans toutes vos générations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

שמות ל, ח.

11

ובבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה

«Chaque matin, lorsqu'il préparera les lampes, il fera brûler l'encens.» L'encens est offert après la préparation des lampes.

Exodus 30:7 ל: שמות

והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את־הנֶחֱרֹת יִקְטִירֶנָּה:

Et Aaron y fera brûler un encens de senteurs agréables ; chaque matin, lorsqu'il disposera les lampes, il le fera brûler.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

12

שביליה היי מדליק כל ז' הנרות

La note fonde son examen des opinions sur ces discours ; le second traite longuement de la question du moment où les lampes étaient allumées.

LA NOTE DE KEHOT

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'.

כן היא דעת רש"י, תוסי' (מנחות פו, סע"ב) רמב"ן, ראב"ד, רשב"א ועוד. וכ"מ מנוסח העבודה דיוהכ"פ שתיקן יוסי בן יוסי כה"ג (פע"ח שער יוהכ"פ פ"ד) ונקבע בסי' הארז"ל וסי' רבינו. ומש"כ בוח"א (פח, ב. קפג, א) שהי' מדליק ב' זמני — זהו לכל הדעות. וכמשי"כ גם בתו"א שהי' מדליק בבוקר נר הז' (ונר הוא"ו), וסרה קושית הניצוצי זהר שם. לקו"ש חכ"ג ע' שנד. ראה לקו"ש ח"ג ע' 193 שמאריך בזה.

13

שביליה היה מדליק כל ז' הנרות

La note de Kehot cite Tosafos parmi ceux qui pensent que les sept lampes étaient allumées le soir.

Menachot 86b:3-5 ה"ה-ה"ו: מנחות

יכול יהא זך כתיב פסול למנחות תלמוד לאמר (שמות כט, מ) ועשרון סולת בלול בשמן כתיב אם כן מה תלמוד לאמר למאור אלא מפני החיסכון מאי חיסכון אמר רבי אלעזר התורה חסה על ממונן של ישראל (ויקרא כד, ב) צו את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך אמר רבי שמואל בר נחמני אליך ולא לי לא לאורה אני צריך:

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

14

אלא נר המערבי שהוא נר ששי

Une longue explication de l'ordre du service du Temple décrit par ce maamar.

LA NOTE DE KEHOT

ברשימת כ"ק אדמו"ר ז"ע לפ' בהעלותך (חוברת מז) מבאר בארוכה בענין סדר המערכה שמבאר כאן. ראה בספר השיחות תשנ"ב ח"ב ע' 419 ובהערה 106.

15

והענין כי הנרות הם המדות

Un passage tiré d'ici, qui commence par identifier les lampes aux midot, y est cité.

LA NOTE DE KEHOT

קטע מכאן מובא באוה"ת נ"ך כרך ג ע' א'שצו.

16

לך ה' הגדולה והגבורה

La bénédiction de David qui énumère les attributs de D.ieu, interprétés dans la 'Hassidout comme les sept midot. Ici, elle identifie les sept lampes à ces attributs.

I Chronicles 29:11 א כ"ט: דברי הימים

לך ה' הַגְדֹּלָה וְהַגְבוּרָה וְהַנִּצָּחַת וְהַהוֹד כִּי כָל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ לך ה' הַמְּמָלְכָה וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכָל לְרָאשׁ:

À Toi, D.ieu, la grandeur, la puissance, la gloire, la victoire et la majesté ; car tout ce qui est au ciel et sur la terre est à Toi ; à Toi, D.ieu, le royaume, et Tu es élevé comme chef au-dessus de tout.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 3

17

זה לעומת זה

«D.ieu a fait l'un en regard de l'autre.» La 'Hassidout y voit la correspondance entre les forces de la sainteté et celles de la kelipa.

Ecclesiastes 7:14 ד' קהלת

בְּיוֹם טוֹבָה הָיָה כְּטוֹב וּבְיוֹם רָעָה רָעָה גַם אֶת־זֶה לְעִמְתּוֹ עֲשֵׂה הָאֱלֹקִים עַל־דְּבַרְתָּ שְׁלֹא יִמָּצֵא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה:

Au jour de la prospérité, réjouis-toi, et au jour de l'adversité, réfléchis : D.ieu a fait l'un comme l'autre, afin que l'homme ne puisse rien découvrir de ce qui vient après lui.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

18 והן יונקות מן הקדושה

Une discussion parallèle sur la manière dont les kelipot tirent leur nourriture de la sainteté.

LA NOTE DE KEHOT

ראה סידור נו, ג. אוה"ת משפטים ע' איקמא. מצה זו תר"מ סעי' מג ע' ריו. ושם מוסיף: אחר תי "הקדושה": והיינו שנמשך בהשתלשלות המדריגות: נמשך.

PARAGRAPHE 4

19 Le verset des sept attributs, présenté ici comme le modèle d'émotions entièrement vouées à D.ieu.

I Chronicles 29:11א"ט: דברי הימים א

לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כ"ל בשמים ובארץ
לך ה' הממלכה והמתנשא לכל לראש:

À Toi, D.ieu, la grandeur, la puissance, la gloire, la victoire et la majesté ; car tout ce qui est au ciel et sur la terre est à Toi ; à Toi, D.ieu, le royaume, et Tu es élevé comme chef au-dessus de tout.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

20 בחכמה אתברירו

Ce passage explique que le raffinement de l'exil s'accomplit par 'Hokhma, qui sépare le mal du bien ; c'est pourquoi 'Hokhma est également appelée din (jugement), et pas seulement bonté.

LA NOTE DE KEHOT

נסמן לעיל ה, ד.

21 לך ה' הגדולה

La source de Kehot pour ces mots (sa note est ci-dessous).

LA NOTE DE KEHOT

דברי הימים כט, יא.

22 שו"ה כו — ובלילה

En citant ce passage, cela porte « et c'est pourquoi, le soir » au lieu de « et le soir ».

LA NOTE DE KEHOT

בסה"מ תר"מ שם: ולכן בלילה.

23 בהדלקת נר ה' . . נמשך אור החכמה בכל המדות

Cela explique que la sixième lampe est Yessod, «le juste est le fondement du monde», Yossef, de qui un supplément de lumière est attiré vers Mal'hout, source de Béria, Yetsira et Assiya.

LA NOTE DE KEHOT

באוה"ת פי תצוה ע' אתקנד: "היינו כי נר השישי הוא בחי' וצדיק יסוד עולם בחי' יוסף שממנו נמשך תוספות האור למלי' מקור דבי"ע", ע"ש.

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

PARAGRAPHE 5

24 יש עולם שנה נפש

La note indique que l'idée du monde, de l'année et de l'âme est expliquée en de nombreux endroits de la 'Hassidout, et notamment ici.

LA NOTE DE KEHOT

ספר יצירה פ"ג. נתבאר בכ"מ בחסידות ראה בספרי מפתחות דא"ה, ולאחרונה במאמרי אדה"א בראשית ע' נו.

25 יש עולם שנה נפש

Le Sefer Yetzirah décrit toute la création selon les trois dimensions du monde, de l'année et de l'âme. Le maamar applique la Ménorah au monde et à l'âme.

ספר יצירה ג'ה-ז'ו 3:5-7

שלש אמות אמ"ש חקקן וחצבן וצרפן וחתם בהן שלש אמות בעולם
ושלש אמות בשנה ושלש אמות בנפש זכר ונקבה: המליך אות אל"ף
ברוח וקשר לו כתר וצרפן זה עם זה וחתם בהן אויר בעולם ורויה בשנה
וגויה בנפש זכר באמ"ש ונקבה באש"ם: המליך אות מ"ם במים וקשר לו
כתר וצרפן זה עם זה וחתם בהן ארץ בעולם וקור בשנה ובטן בנפש זכר
ונקבה זכר באמ"ש ונקבה במש"א:

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain)

26 «Toutes les âmes issues de la cuisse de Yaakov étaient au nombre de soixante-dix.» Les soixante-dix correspondent aux sept lampes.

שמות א'ה' 1:5 Exodus

וַיְהִי כִּלְנֶפֶשׁ יִצְחָק יֶרֶדְיָעֶקֶב שְׁבַעִים נֶפֶשׁ וַיֹּסֶף הָיָה כְּמִצְרַיִם:

Et toutes les personnes issues des reins de Jacob étaient au nombre de soixante-dix ; et Joseph était déjà en Égypte.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 יעקב יי עקב

La note indique que ce maamar sur le présent de Yaakov à Essav est la source de l'interprétation de Yaakov comme youd-ekev.

LA NOTE DE KEHOT

נסמן לעיל כה, ג.

PARAGRAPHE 6

28 וידו אווזת בעקב עשו

À la naissance des jumeaux, «sa main saisissait le talon d'Essav», et c'est pourquoi il fut nommé Yaakov. Le maamar interprète la main comme le youd de la sagesse.

בראשית כ"ה:26 Genesis

וַאֲחֵרֵיכֶן יָצָא אֶחָיו וַיְדֹ אֶחָת בְּעֶקֶב עֶשָׂו וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יַעֲקֹב וַיִּצְחָק בֶּן שָׁשִׁים שָׁנָה בְּלֶדֶת אִתָּם:

2. Et après lui sortit son frère, dont la main tenait le talon d'Ésaü ; et on lui donna le nom de Jacob. Isaac avait soixante ans lorsqu'elle les enfanta.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

בראשית כה, כו. באוה"ת עקב ע' תקה מציין לכאן.

29

ידו אותיות יו"ד

Une interprétation parallèle de ידו comme formé des lettres youd.

LA NOTE DE KEHOT

ראה גם בסה"מ תקס"ב ע' קכו. תו"ח וישלח קפה, ב. שערי אורה ה, א.

30

להמשיך בחי יו"ד של יעקב

Une discussion parallèle sur le fait d'attirer le youd de Yaakov jusqu'au talon.

LA NOTE DE KEHOT

ע' מאמרי אדה"א בראשית ע' תנו ובאוה"ת פ' עקב ע' תקה.

PARAGRAPHE 7

31

ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה

L'encens est brûlé lorsque les lampes sont allumées au crépuscule.

שמות ל:ח"ד Exodus 30:8

ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה קטרת תמיד לפני ה' לדרתיכם:

Et lorsque Aaron allumera les lampes au crépuscule, il le fera brûler, encens perpétuel devant D.ieu, dans toutes vos générations.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32

בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה

Le matin, l'encens est brûlé lorsque les lampes sont préparées.

שמות ל:ז"ו Exodus 30:7

והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בהטיבו את הנרות יקטירנה:

Et Aaron y fera brûler un encens de senteurs agréables ; chaque matin, lorsqu'il disposera les lampes, il le fera brûler.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

33

הטבת שתי נרות קודמת לקטורת

L'ordre du service du Temple selon Abayé, dans lequel la préparation de deux lampes précède l'encens.

יומא ל"ג א:ג"א Yoma 33a:3

והטבת קטרת נרות קודם לדרת המיד, ודרת המיד קודם להטבת שתי נרות, והטבת שתי נרות קודם לקטורת, וקטורת קודם לאכרים, ואכרים למנחה, ומנחה לחביתין, וחביתין לנסכין.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

יומא לג, א. וש"נ.

34

ולהבין ענין הקטרת

Un exposé parallèle de la signification de l'encens.

LA NOTE DE KEHOT

ראה אוה"ת בראשית כרך ד תתלא, ב.

PARAGRAPHE 8

35

חומת בת ציון

«La muraille de la fille de Sion.» Ici, cette image désigne les lettres de sainteté.

Lamentations 2:18 איכה ב:י"ח

צַעַק לָבָם אֶל־אֲדֹנָי חוֹמַת בֵּת־צִיּוֹן הוֹרִידִי כְנָחַל דְּמָעָה יוֹמָם וְלַיְלָה אֶל־תַּתְּנִי פּוֹגַת לֶךְ אֶל־תִּדְם בֵּת־עֵינֶיךָ:

Leur cœur cria vers D.ieu : « Ô mur de la fille de Sion ! Que les larmes coulent comme un fleuve, jour et nuit ; ne te donne aucun répit ; que la prunelle de ton œil ne cesse pas. »

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

איכה ב, יח. בלקו"ת בהר מג, ב מציין לכאן.

36

שתי אבנים בונות שני בתים

La source de Kehot pour ces mots (sa note est ci-dessous).

LA NOTE DE KEHOT

ספר יצירה פ"ד מט"ז ע"פ נוסח האריז"ל.

37

שתי אבנים בונות שני בתים

Le Sefer Yetzirah appelle les lettres des pierres et les mots des maisons ; la note de Kehot cite la version du texte de l'Arizal.

ספר יצירה ד:י"ב Sefer Yetzirah 4:12

שבע כפולות כיצד צרפן. שתי אבנים בונות שני בתים. שלש בונות ששה בתים. ארבע בונות ארבעה ועשרים בתים. חמש בונות מאה ועשרים בתים. שש בונות שבע מאות ועשרים בתים. שבע בונות חמשת אלפים וארבעים בתים. מכאן ואילך צא וחשוב מה שאין הפה יכול לדבר ואין האוזן יכולה לשמוע. ואלו הן שבעה כוכבים בעולם חמה נוגה כוכב לבנה שבתאי צדק מאדים. ואלו הן ז' ימים בשנה שבעה ימי בראשית. ושבעה שערים בנפש שתי עינים שתי אזנים ושני קנבי האף והפה. ובהן נחקקו שבעה רקיעים ושבע ארצות ושבע שעות. לפיכך חבב שביעי ...

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain)

38

וכמ"ש במ"א ע"פ גדול ה' ומהולל מאד

C'est le passage désigné par « ailleurs » : puisque Sa grandeur est sans limites, on ne peut parler de grandeur à propos de D.ieu que dans le déploiement du rayonnement de Sa Mal'hout, comme la lumière du soleil comparée au soleil lui-même.

LA NOTE DE KEHOT

ראה לקמן נו, ב.

39

גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו

«Grand est D.ieu et très loué dans la ville de notre D.ieu.» Sa grandeur se révèle dans la ville.

Psalms 48:2 תהילים מ"ח ב:ב

גְּדוֹל ה' וּמְהַלֵּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ הִרְקֵדְשׁוּ:

Grand est D.ieu et très digne de louange dans la ville de notre D.ieu, sur Sa sainte montagne,

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 9

40

וייצר

« Et D.ieu forma l'homme. » Le texte renvoie le lecteur à son explication de ce verset dans la paracha de Bereishis.

בראשית כ"ז:2 Genesis

וַיִּצֶר ה' אֱלֹקִים אֶת־הָאָדָם עֹפֶר מִדָּה־אֲדָמָה וַיִּפֹּחַ בְּאָפִיו נֶשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה:

Alors D.ieu forma l'homme de la poussière du sol et souffla dans ses narines un souffle de vie ; et l'homme devint une âme vivante.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41

הרי הן בבחי' דומם

Un exposé parallèle des épices de l'encens comme relevant du niveau de l'inerte.

LA NOTE DE KEHOT

ע' באוה"ת עקב ע' תריט.

42

אשה ריח ניחוח להו"ה

« Un feu consumé, un parfum agréable pour D.ieu », au sujet de l'holocauste. Le maamar interprète comme une descente de la lumière divine.

ויקרא א':9 Leviticus

וַקְרָבוּ וַיִּרְצֻוּ יְרֵחַץ בְּמֵיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אִשָּׁה רֵיח־נִיחֹחַ לַיהוָה Havayah

mais il lavera ses entrailles et ses pattes avec de l'eau ; et le prêtre fera tout fumer sur l'autel, en holocauste, en offrande consumée par le feu, d'agréable odeur pour D.ieu.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 10

43

ועכשיו היא התפלה במקום הקרבנות

Les Sages enseignent que les prières ont été instituées pour remplacer les offrandes quotidiennes.

ברכות כ"ו:7 Berakhot

יעקב תקן תפלת ערבית, שנאמר: « ויפגע במקום וילן שם », ואין « פגיעה » אלא תפלה, שנאמר: « ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בם »

Jacob institua la prière du soir, comme il est dit : « Et il rencontra [paga] ce lieu, et y passa la nuit » (Gen. 28:11) — « rencontra » signifie prière, comme il est dit : « Ne prie pas pour ce peuple, n'élève pour eux ni cri ni prière, et n'intercède pas [paga] auprès de Moi » (Jér. 7:16).

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

44

ואברי התמיד אחר נרות וקטרת

Il demande explicitement pourquoi le tamid était divisé, son sang étant offert avant les lampes et l'encens, et ses membres après, et pourquoi les lampes et l'encens s'interposaient entre eux.

LA NOTE DE KEHOT

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

בד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א הנ"ל מבאר יותר "ויש להבין למה נחלץ הקרבת קרבן התמיד להיות דמו נקרב דוקא לפני נרות וקטורת ואברים אחר נרות וקטרת, ולמה הפסיק בנרות וקטורת דוקא בין הקרבת דמיו להקרבת אבריו".

PARAGRAPHE 11

45

ב"פ מ"ס"נ

Un long exposé des deux formes de sacrifice de soi.

LA NOTE DE KEHOT

ראה בארוכה באוה"ת תרומה ע' א'שסו. ובאוה"ת פ' נצבים ע' א'ר. שרש מצות התפלה פמ"א. ד"ה את שבתותי ש"ת ע' 84.

46

למסור נפשו באחד

La note de Kehot renvoie à l'endroit où cela est expliqué plus en détail : Pri Etz Chaim.

LA NOTE DE KEHOT

ראה שו"ת הרשב"א ח"ה תשובה נה. ב"ח טו"א"ח רסס"א. פע"ח שער הק"ש פ"ב.

47

ובכל נפשך

« Tu aimeras D.ieu... de toute ton âme. »

דברים ו':5 Deuteronomy

וְאַהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל־לְבָבְךָ וְכָל־נַפְשְׁךָ וְכָל־מְאֹדְךָ: Et tu aimeras D.ieu, ton D.ieu, de tout ton cœur, de toute ton âme et de toute ta force.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

48

ובכל נפשך אפילו נוטל את נפשך

La Michna explique « de toute ton âme » par « même s'Il prend ton âme ».

ברכות נ"ד א':6 Berakhot

חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר: « וְאַהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כָּל־לְבָבְךָ וְגו' ». « כָּל־לְבָבְךָ » — בשני יצרים, ביצור טוב וביצור הרע. « וְכָל־נַפְשְׁךָ » — אפילו הוא נוטל את נפשך. « וְכָל־מְאֹדְךָ » — כָּל־מְמוֹנְךָ. דָּבָר אֲחֵר: « כָּל־מְאֹדְךָ » — כָּל־מְדָה וּמְדָה שֶׁהוּא מוֹדֵד לָךְ הַיּוֹם מוֹדֵה לוֹ.

L'homme est tenu de prononcer une bénédiction pour le mal comme il en prononce une pour le bien, ainsi qu'il est dit : « Tu aimeras D.ieu, ton D.ieu, de tout ton cœur, de toute ton âme et de toute ta richesse » (Deut. 6:5) — « de tout ton cœur », c'est-à-dire avec tes deux penchants, le bon et le mauvais ; « de toute ton âme », c'est-à-dire même s'Il prend ton âme ; « de toute ta richesse », c'est-à-dire avec tous tes biens. Autre explication de ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ברכות נד, א.

49

חי ה' אשר עמדת לפני

Le serment d'Élicha : « Par la vie de D.ieu, devant Qui je me suis tenu. » Se tenir devant D.ieu est compris comme

une annulation de soi totale.

II Kings 5:16 ט"ז:ה' מלכים

וַיֹּאמֶר חִי־הוּ אֲשֶׁר־עַמְדָּתִי לִפְנֵי אִם־אֶקַּח וַיִּפְצַרְבוּ לְקַחַת וַיִּמָּאֵן:

5. Mais il dit : « Par la vie de D.ieu, devant qui je me tiens, je n'accepterai rien. » Il le pressa de l'accepter, mais il refusa.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

מלכים-ב ה, טז. וראה בהמ"מ להלן ל, א.

PARAGRAPHE 12

50 ובכל נפשך היינו שגם בחי' נה"ב

Là, l'Alter Rebbe explique que l'unité supérieure est une pure annulation de soi, tandis que « Béni soit le nom » désigne le niveau où une créature, un « être », existe pour aimer D.ieu.

LA NOTE DE KEHOT

ראה לקו"ת שה"ש א, ב. באופן אחר קצת, ושם מצוין כ"ק אדמו"ר הצ"צ בהגה"ה "והמ"י שעולה בקנה א"י" ע"ש. ראה סה"מ תרס"ו ע"י קלה.

51 ברוך שם כבוד מלכותו

Le Talmud raconte comment Jacob dit « Béni soit le nom de la gloire de Son règne à jamais » après que ses fils eurent récité le Chema ; c'est pourquoi ces mots sont dits après le premier verset.

Pesachim 56a:5 ה"א:ה' פסחים

וְכוֹרְכִין אֶת שְׁמֵעַ. הֵיכִי עָבְדִּי? אָמַר רַב יְהוּדָה: אוֹמְרִים "שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל הִ' אֱלֹהֵינוּ הִ' אֶחָד", וְלֹא הָיוּ מְפַסְקִין. רַבָּא אָמַר: מְפַסְקִין הָיוּ, אֲלָא שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים "הַיּוֹם עַל לְבָבָהּ", דְּמִשְׁמַע: הַיּוֹם עַל לְבָבָהּ, וְלֹא מִחֹר עַל לְבָבָהּ. תִּנּוּ רַבֵּנּוּ: כִּיצַד הָיוּ כּוֹרְכִין אֶת שְׁמֵעַ? אוֹמְרִים "שְׁמֵעַ יִשְׂרָאֵל הִ' אֱלֹהֵינוּ הִ' אֶחָד", וְלֹא הָיוּ מְפַסְקִין, דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְפַסְקִין הָיוּ, אֲלָא שֶׁלֹּא הָיוּ אוֹמְרִים "בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

PARAGRAPHE 14

52 ולגודיו אין מספר

Le Talmud traite du verset « Ses troupes sont-elles dénombrables ? » (Job 25:3), qui évoque les innombrables armées d'anges. Ici, il montre que les mondes sont sans fin.

Chagigah 13b:13 ג"ב:י"ג חגיגה

תַּנְיָא, רַבִּי אוֹמֵר מְשׁוּם אָבָא יוֹסִי בֶן דּוּסָא: "אֵלֶּף אֱלִפִּין יִשְׁמְשׁוּנִיה" — מִסְפֵּר גְּדוּד אֶחָד, "וְלִגְדוּדֵיו אֵין מִסְפֵּר". וְרַבִּי יְרֵמְיָה בַּר אָבָא אָמַר: "אֵלֶּף אֱלִפִּין יִשְׁמְשׁוּנִיה", לְנֶהֱרַךְ דִּינּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר: "נֶהֱרַךְ דִּינּוּר נֶגֶד וְנִפְקָא מִן קְדְמוּהִי אֵלֶּף אֱלִפִּין יִשְׁמְשׁוּנִיה וְרַבּוּ רַבְּבִין קְדְמוּהִי יְקוּמוּן".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

חגיגה יג, ב.

53 אני ה' לא שניתי

« Car Moi, D.ieu, Je n'ai pas changé. » La création n'en-

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

traîne aucun changement en D.ieu Lui-même.

Malachi 3:6 ו'ג:מלאכי

כִּי אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כָלִיתֶם:

Car Moi, D.ieu, Je ne change pas ; et vous, fils de Jacob, vous n'avez pas été consumés.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

מלאכי ג, ו.

PARAGRAPHE 15

54 ואני ה' לא שניתי

L'âme divine médite au fait que la création n'a pas changé D.ieu.

Malachi 3:6 ו'ג:מלאכי

כִּי אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יַעֲקֹב לֹא כָלִיתֶם:

Car Moi, D.ieu, Je ne change pas ; et vous, fils de Jacob, vous n'avez pas été consumés.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

55 אשר עמדת

Les paroles d'Élicha « devant qui je me tenais » décrivent l'état de l'âme avant sa descente.

II Kings 5:16 ט"ז:ה' מלכים

וַיֹּאמֶר חִי־הוּ אֲשֶׁר־עַמְדָּתִי לִפְנֵי אִם־אֶקַּח וַיִּפְצַרְבוּ לְקַחַת וַיִּמָּאֵן:

5. Mais il dit : « Par la vie de D.ieu, devant qui je me tiens, je n'accepterai rien. » Il le pressa de l'accepter, mais il refusa.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 17

56 והנה בעליית נה"ב . . אדם ובהמה תושיע ה'

La note le cite: « l'homme » (l'âme divine) et « la bête » (l'âme animale) s'unissent véritablement, car la bête, le Nom Ban, reçoit l'annulation de soi de Mah et ils deviennent une seule substance, comme Adam (Mah) et 'Hava (numériquement 19, le développement de Mah, le Ban dans Mah).

LA NOTE DE KEHOT

באוה"ת ויקרא כרך א ע' רכד: ור"ל שאדם שהיא נה"א ובהמה שהיא הנח"ב מתייחדים יחד אמיני כיון הבהמה בין מתייחד לקבל ביטול דמ"ה ונעשו עצם אחד, וכמו אדם מ"ה וחיה גימט' י"ט מילוי דמ"ה שהוא בין שבמ"ה כו' עכ"ל ע"ש. ראה גם באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תלא.

57 דמשכין בחילא יתיר

Le Zohar dit que ceux qui reviennent attirent [la lumière divine] avec une force plus grande que les justes.

Zohar I, 129b כט, זח"א

LA NOTE DE KEHOT

זח"א קכט, ב. ראה לעיל כו, ד.

58 כי נה"ב נלקחה מחיות הקודש שבמרכבה

Ce passage mène de la méditation sur le Nom de D.ieu au sacrifice de soi dans « Un » et à l'amour de D.ieu « de tout votre cœur », c'est-à-dire avec vos deux penchants, de

sorte que même la puissance de désir de l'âme animale se tourne vers D.ieu; c'est le même chemin que suit ce maamar.

LA NOTE DE KEHOT

ראה לקו"ת נשא כה, ג ואילך ובמ"מ לשם.

59

והחיות נושאות את הכסא

Le Midrach sur les 'Hayot et le Trône, cité par la note de Kehot.

Shemot Rabbah 23:15 ט"ו:ג: שמות רבה כ"ג:ט"ו

LA NOTE DE KEHOT

בחיי תרומה כה, י. בשם פדר"א וראה פדר"א ספ"ד. שמו"ר כג, טו. נתבאר לקמן עב, ד ואילך.

60

והחיות נושאות את הכסא

La note de Kehot cite ici Rabbénou Ba'hya, qui rapporte Pirkei de Rabbi Eliezer: les 'Hayot portent le Trône.

Rabbeinu Bahya, Shemot 25:18 ט"ח:ה: שמות כ"ה:ט"ח

... הרי שרבינו הקדוש סובר ששלשת השגות שהשיג יחזקאל הם הנקראים מעשה מרכבה ואין ללמד מהם אלא ראשי פרקים, ודעת יש אומרים כי השגת חשמל אין מלמדין ממנו כל עיקר ואפילו במסורת ראשי פרקים אלא אם כן היה חכם ומבין מדעתו אין אי לא לא, וכבר נתבאר למעלה כי מציאות החשמל נמצא מזהרורי כסא הכבוד, ויש לך לדעת כי הוא מקיף את הכסא והוא מוליד דבור הכבוד לחיות הקדש ולמלאכים ולכל צבאות המרום, ומה שדרשו רז"ל חשמל חיות אש ממללות לא יובן מזה שיהיה חשמל חיות הקדש, אלא בארו לנו ...

7. ועשית שנים כרובים. « tu feras deux chérubins, etc. ». Selon le sens littéral du texte, si de telles représentations d'anges furent placées aussi bien dans le Tabernacle que dans le Temple permanent, c'est afin de garder vivante l'idée qu'il existe de tels êtres que D.ieu désigne de temps à autre pour accomplir des miracles sur terre. De même qu'il nous a été ordonné de croire fermement en l'existence de D.ieu Lui-même et au fait qu'Il est l'Existence première — ce qui constitue l'un des principes fondamentaux de la ...

Midrash Rabbeinu Bachya [ben Asher]. Warsaw, 1878 (Public Domain) • Torah Commentary by Rabbi Bachya ben Asher, trans. Eliyahu Munk, 1998. (CC-BY)

61

והחיות נושאות את הכסא

La fin du chapitre 4 décrit les 'Hayot se tenant près du Trône de Gloire.

Pirkei DeRabbi Eliezer 4:1 א':ד: פרקי דרבי אליעזר ד'

... "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ". וְאֵי זֶה רָקִיעַ בָּרָא בְּיוֹם שְׁנִי? רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, רָקִיעַ שֶׁעַל רָאשֵׁי הַחַיִּוֹת ד', שְׁנָאֻמֶּר (יחזקאל א, כב): "וְדַמּוֹת עַל רָאשֵׁי הַחַיִּוֹת רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרֶחַ הַנּוֹרָא". וְמָה הוּא כְּעֵין הַקֶּרֶחַ הַנּוֹרָא? כְּאֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרֻגְלִיּוֹת, וְהוּא מְאִיר עַל כָּל הַשָּׁמַיִם כְּגַר שֶׁהוּא בְּבִית וְכִשְׁמֶשׁ שֶׁהוּא מְאִיר בְּגִבּוֹרָתוֹ בְּצִהָרִים, שְׁנָאֻמֶּר (דניאל ב, כב): "וְנִהְיָא עֲמָה שְׂרָא". וְכַמּוֹתֵן הַצְּדִיקִים עֲתִידִין לְהֵאִיר לְעִתִּיד לְבָא, שְׁנָאֻמֶּר (דניאל יב, ג): "וְהַמְּשֻׁפָּלִים ...

8. LA CRÉATION AU DEUXIÈME JOUR. Le deuxième jour, le Saint, béni soit-Il, créa le firmament, les anges, le feu destiné à la chair et au sang, et le feu du Guéhinom. Le ciel et la terre n'ont-ils pas été créés le premier jour, comme il est dit

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

: « Au commencement, D.ieu créa le ciel et la terre » (Gen. 1:1) ? Quel firmament fut créé le deuxième jour ? Rabbi Éliezer dit : || C'était le firmament qui se trouve au-dessus des têtes des quatre 'Hayot (êtres vivants), ...

Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain) • Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain)

62

ודמות כמראה אדם עליו מלמעלה

Ézéchiél voit au-dessus du Trône «une apparence semblable à celle d'un homme».

Ezekiel 1:26 א':כ"ו: יחזקאל

וּמַמְעַל לְרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל-רֹאשָׁם כְּמָרְאָה אֶבֶן-סַפִּיר דְּמוֹת כְּסֵא וְעַל דְּמוֹת הַכְּסֵא דְּמוֹת כְּמָרְאָה אָדָם עָלָיו מִלְּמַעְלָה:

Et au-dessus du firmament qui était au-dessus de leurs têtes, il y avait une ressemblance de trône, ayant l'aspect d'une pierre de saphir ; et, au-dessus de cette ressemblance de trône, en haut, il y avait une ressemblance ayant l'apparence d'un homme assis dessus.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 18

63

צפונה לפני ה'

L'holocauste est égorgé «du côté nord de l'autel, devant D.ieu».

Leviticus 1:11 א':י"א: ויקרא

וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי ה' וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמוֹ עַל-הַמִּזְבֵּחַ טָבִיב:

Il l'égorgera du côté nord de l'autel, devant D.ieu ; et les fils d'Aaron, les prêtres, répandront son sang tout autour de l'autel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ויקרא א, יא. ראה לקו"ת ויקרא ג, ג. תוריע כ, א. פנחס עה, ב.

64

והתמיד . . ששחיתתו בצפון

Un exposé parallèle sur la raison pour laquelle le sacrifice perpétuel est égorgé au nord.

LA NOTE DE KEHOT

ראה שערי אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פכ"א, ובד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א הנ"ל כי "וזהו שהתמיד הוא ק"ק ששחיתתו בצפון דוקא כדי להעלותו לשרשן בבחי' גבורות דתוהו כו". סה"מ תרע"ה ע' צב. סה"מ תשי"ז ע' 202 "והלא צפון הוא בחי' גבורה ולמה ק"ק שחיתתו בצפון דוקא" ע"ש. וע"ז ראה באוה"ת ויקרא כרך ב ע' תלא בקרבנות ששחיתתו בצפון יש ב' ענינים הפכים, האי לכאורה לגריעותא לפי שבאו על חטא והוא מבחי' מצפון תפתח הרעה, והבי' לשבח גדול שעולים בבחי' קד"ק ג"ר, משא"כ בקרבנות ששחיתתו בדרום שנקראו קדשים קלים שהם בז"מ . . אך באמת שניהם אמת, ע"ש בארוכה. אוה"ת חנוכה רפג, ב ואילך.

65

והתמיד היה מקדשי קדשים ששחיתתו בצפון

Les offrandes très saintes sont égorgées au nord du parvis du Temple.

Mishnah Zevachim 5:1 א':ה: משנה זבחים

אִיזְהוּ מְקוֹמָן שֶׁל זְבָחִים, קֹדֶשׁ קְדָשִׁים שֶׁחִטְּתָן בְּצָפוֹן, פֶּר וְשֹׁעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים שֶׁחִטְּתָן בְּצָפוֹן, וְקִבּוּל דָּמָן בְּכָל שָׁרֵת בְּצָפוֹן, וְדָמָן טָעוֹן

הָיָה עַל בֵּין הַבָּדִים וְעַל הַפְּרֻכָּת וְעַל מִזְבֵּחַ הַזֶּהָב. מִתְּנָה אַחַת מִהֶן מְעַכְבֶּת. שְׂרִי הֵדֶם הֵיךְ שׁוֹפֵךְ עַל יְסוֹד מַעֲרָבִי שֶׁל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. אִם לֹא נִתַּן, לֹא עֲכָב:

Quel est le lieu [où l'on offre] les sacrifices ? Les sacrifices de sainteté suprême sont égorgés au nord [de l'autel]. Le taureau et le bouc de Yom Kippour sont [offerts] au nord, et la réception de leur sang se fait avec des ustensiles de service au nord ; leur sang doit être aspergé entre les barres [de l'arche], sur le rideau et sur l'autel d'or. [L'omission d']une seule application [du sang] les invalide. Il [le prêtre] versait les restes du sang sur la base occidentale de l'autel extérieur ; ...

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

66 בחי גבורה שמהשמאל בחי רעש גדול

Il ajoute que, par ce «grand fracas», on attire «devant Havaya», la source de Havaya, et renvoie à plusieurs passages de Likkutei Torah.

LA NOTE DE KEHOT

ועיינו ממשיך לפני הוי מקור בחי הוי — אוה"ת ויקרא כרך ב' ע' תלא ואח"כ מצייין בכמה מקומות בלקו"ת ע"ש.

67 לפני מלך מלך לבני ישראל

«Avant qu'un roi ne règne sur les enfants d'Israël» est interprété en Kabbale comme faisant allusion au Monde de Tohou.

Genesis 36:31א"ל: לראשית

וְאַלֶּה הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֲדוֹם לִפְנֵי מֶלֶךְ-מֶלֶךְ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל:

Et voici les rois qui régnèrent dans le pays d'Édom, avant qu'un roi régnât sur les enfants d'Israël.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

בראשית לו, לא.

PARAGRAPHE 19

68 רשפי אש

« Ses flammes sont des flammes de feu », expression qui désigne l'amour ; ici, il s'agit de la ferveur du désir ardent de l'âme animale.

Song of Songs 8:6ר' ח' השירים

שִׁימְנִי כַחוֹתֶם עַל-לִבִּי כַחוֹתֶם עַל-זִרְעִי כַחוֹתֶם כַּחוֹתֶם אֶהְיֶה קֶשֶׁה כַּשֹּׂאִל קִנְאָה רְשָׁפֶיהָ רְשָׁפֶיהָ אֵשׁ שְׁלֵה־כִתְיָהּ:

Place-moi comme un sceau sur ton cœur, comme un sceau sur ton bras ; car l'amour est fort comme la mort, la jalousie cruelle comme le tombeau ; ses éclats sont des éclats de feu, une flamme de D.ieu.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 20

69 אדם ובהמה תושיע ה'

« Tu sauves l'homme et la bête, D.ieu. » Ce verset est inter-

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

prété ici comme désignant la bête qui est en l'homme.

Psalms 36:7ז'ו: תהילים

צְדִיקְתְּךָ כְּהַרְרֵי־אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תִּהְיוּ רַבָּה אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ ה'

Ta justice est comme les montagnes puissantes ; Tes jugements, comme le grand abîme ; Tu preserves l'homme et la bête, D.ieu.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

תהלים לו, ז. ראה מאמרי אדה"א בראשית ע' שעג.

70

בכל לבבך

« De tout ton cœur », dans le Chema.

Deuteronomy 6:5ו'ה: דברים

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

Et tu aimeras D.ieu, ton D.ieu, de tout ton cœur, de toute ton âme et de toute ta force.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

71

שכלב יש ב' חללים

Tanya situe l'âme animale dans la cavité gauche du cœur, pleine de sang et source de la concupiscence, de l'orgueil et de la colère ; il situe l'âme divine dans le cerveau et la cavité droite, où l'amour de D.ieu brûle comme une flamme.

Tanya, Likkutei Amarim 9:1-2אמרי"ם: ליקוטי תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרי"ם: ט"א-ב'

וְהֵנָּה, מְקוֹם מִשְׁכַּן נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית שֶׁמְקַלֶּפֶת נוֹגַהּ בְּכָל אִישׁ יִשְׂרָאֵל, הוּא בְּלֵב בְּחֵלֶל שְׂמָאֵלִי שֶׁהוּא מְלֹא דָם, וְכַתִּיב: "כִּי הֵדֶם הוּא הַנֶּפֶשׁ". וְלָכֵן, כָּל הַתְּאוֹת וְהַתְּפָאוֹת וְכַעַס וְדוּמְיָהוּ הֵן בְּלֵב, וּמֵהֵלֶב הֵן מִתְּפַשְׁטוֹת בְּכָל הַגּוֹף וְגַם עוֹלָה לְמוֹחַ שְׂבָרָאשׁ, לְחֹשֶׁב וּלְהַרְהֵר בָּהֶן וּלְהַתְחַכֵּם בָּהֶן, כְּמוֹ שֶׁהֵדֶם מְקוּרוֹ בְּלֵב, וּמֵהֵלֶב מִתְּפַשֵּׁט לְכָל הָאֲבָרִים וְגַם עוֹלָה לְהַמּוֹחַ שְׂבָרָאשׁ.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

ראה תניא פ"ט. לקו"ת שה"ש לא, א ועוד.

72

שהדם הוא הנפש

« Car le sang est l'âme. »

Deuteronomy 12:23כ"ג: דברים

רַק חֹזֶק לִבְלִתִּי אֶכֶל הַדָּם כִּי הַדָּם הוּא הַנֶּפֶשׁ וְלֹא-תֹאכַל הַנֶּפֶשׁ עִם-הַבָּשָׂר:

Seulement, sois fermement résolu à ne pas manger le sang, car le sang, c'est la vie ; et tu ne mangeras pas la vie avec la chair.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73

שכנפי הריאה מנשבים על הלב לקררו

La note de Kehot cite le Zohar au sujet des poumons qui éventent le cœur.

Zohar III, 234אז'ג רלד,

Berakhot 61בס"א ברכות

LA NOTE DE KEHOT

ראה זח"ג רלד, א. וראה ברכות סא, ב. לקמן ל, ג.

PARAGRAPHE 21

74 רוח אייתי רוח

La note de Kehot renvoie à Zohar II, 162b pour ces mots.

Zohar II, 162b זח"ב קסב, ב

LA NOTE DE KEHOT

זח"ב קסב, ב.

75 רוח אייתי רוח ואמשיך רוח

Le Zohar enseigne que le souffle apporte le souffle et attire le souffle : un éveil d'en bas suscite un éveil d'en haut.

ספר זוהר, תרומה ס"ו:תרס"ט-תער"ח 66:669-678 Zohar, Terumah
« De toute ton âme » — le mot « toute » comprend tous les aspects de l'âme, à savoir néfesh, rouah et nechama. Quant à « de tous tes biens », ceux-ci ont également divers aspects, chacun différent des autres. Le véritable amour du Saint, béni soit-Il, consiste précisément à Lui remettre toutes nos facultés et possessions affectives, intellectuelles et matérielles, et à L'aimer. Si l'on demandait : comment un homme peut-il L'aimer avec le mauvais penchant ? Le mauvais penchant n'est-il pas le séducteur qui empêche l'homme de ...

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

76 כמים הפנים

« Comme l'eau reflète le visage face au visage, ainsi le cœur de l'homme répond à l'homme. » D.ieu répond à l'âme lorsqu'elle se tourne vers Lui.

משלי כ"ז:י"ט Proverbs 27:19

כמים הפנים לפניו כן לב-האדם לאדם:

Comme dans l'eau le visage répond au visage, ainsi le cœur de l'homme à l'homme.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 22

77 ובכל נפשך

« De toute ton âme », dans le Chema.

דברים ו':ה' Deuteronomy 6:5

ואהבת את ה' אלקיך בכל-לְבָבְךָ ובכל-נִפְשְׁךָ ובכל-מְאֹדְךָ:

Et tu aimeras D.ieu, ton D.ieu, de tout ton cœur, de toute ton âme et de toute ta force.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

78 ועיקר הנפש היא המשכלת

Tanya divise l'âme en intellect ('Hokhma, Bina, Daat) et en attributs émotionnels (midot), et appelle l'intellect les « mères » et la source des midot ; cela correspond à l'affirmation de ce maamar selon laquelle la partie intellectuelle de l'âme est la principale.

Tanya, Likkutei Amarim 3 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים ג'

LA NOTE DE KEHOT

ראה תניא פ"ג ובליקוט פ"י — חסידים שם. בד"ה בכ"ה בכסליו לאד"א מוסיף "שם הוא ראשית גילוי אור ה', והוא ע"י התקשרות מחשבתו באור החכ"י שבתורה דאורייתא מחכמה עילאה נפקת".

PARAGRAPHE 23

79 ותורה אור

« Et la Torah est lumière. »

משלי ו':כ"ג Proverbs 6:23

כ"י נר מצוה ותורה אור ודרך חיים תוכחות מוסר:

Car le commandement est une lampe, et l'enseignement une lumière, et les réprimandes de l'instruction sont le chemin de la vie ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 ובכל מאדך בכל ממונך

La Michna explique « de toute ta puissance » par « de tous tes biens ».

ברכות נ"ד א"ר: 54a:6 Berakhot

חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו'". "בכל לבבך" — בשני יצרים, ביצר טוב וביצר הרע. "ובכל נפשך" — אפילו הוא נוטל את נפשך. "ובכל מאדך" — בכל ממונך. דבר אחר: "בכל מאדך" — בכל מדה ומדה שהוא מודד לה הוי מודה לו.

L'homme est tenu de prononcer une bénédiction pour le mal comme il en prononce une pour le bien, ainsi qu'il est dit : « Tu aimeras D.ieu, ton D.ieu, de tout ton cœur, de toute ton âme et de toute ta richesse » (Deut. 6:5) — « de tout ton cœur », c'est-à-dire avec tes deux penchants, le bon et le mauvais ; « de toute ton âme », c'est-à-dire même s'il prend ton âme ; « de toute ta richesse », c'est-à-dire avec tous tes biens. Autre explication de ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ברכות נד, א.

PARAGRAPHE 25

81 וכללותן היא מצות הצדקה

Tanya ch. 37 explique que la révélation de la Lumière infinie à l'époque messianique dépend de nos mitsvot, qui attirent cette lumière dans des objets physiques, tels que le parchemin des tefillin et l'argent de la tsedaka qui n'a pas été volé ; la tsedaka y est distinguée comme la principale des mitsvot pratiques.

תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים 37:19 Tanya, Likkutei Amarim

... מצוה שנפש החיונית מתלבשת בה כל כך כמצות הצדקה, שבכל המצות אין מתלבש בהן רק כח אחד מנפש החיונית בשעת מעשה המצוה לבד, אבל בצדקה, שאדם נותן מיגיע פפיו, הרי כל כח נפשו החיונית מלוכש בעשיית מלאכתו או עסק אחר שנשתכר בו מעות אלו, וכשנותנו לצדקה — הרי כל נפשו החיונית עולה לה.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

ראה תניא פל"ז (מח, ב). אגה"ק סל"ב.

82

וצדקה תרומם גוי

«La tsedaka élève une nation.» Ici, il est dit que la tsedaka elle-même s'élève toujours plus haut.

Proverbs 14:34 משלי י"ד:ל"ד

צְדָקָה תְּרוֹמֵם גּוֹי וְחֶסֶד לְאֻמִּים חֲטָאָה:

La justice élève une nation ; mais le péché est un opprobre pour tout peuple.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

משלי יד, לד. נסמן לעיל א, ב.

83

וילבש צדקה כשריון . . כל פרוטה ופרוטה מצטרפת

D.ieu «revêtit la tsedaka comme une cotte de mailles, et un casque de salut sur Sa tête».

Isaiah 59:17 ישעיהו נ"ט:י"ז

וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כְּשָׂרְיוֹן וְכוּכַע יְשׁוּעָה בְּרָאשׁוֹ וַיִּלְבַּשׁ בְּגָדֵי נָקָם תִּלְבָּשֶׁת וַיַּעַט כְּמַעֲלֵל קִנְאָה:

Il revêtit la justice comme une cotte de mailles, et mit sur Sa tête le casque du salut ; Il se revêtit de vêtements de vengeance et s'enveloppa de zèle comme d'un manteau.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ישעיי נט, יז. בבא בתרא ט, ב. בלקו"ת פ' ראה לב, א מציין לכאן.

84

כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול

Le Talmud comprend le verset comme enseignant que chaque petite pièce s'ajoute à une grande somme, à l'image des écailles d'une armure.

Bava Batra 9b:1 בבא בתרא ט"ב:א

"מִשְׁגָּשׁ אֲרֻחָתָהּ דְּאִמְיָה", מִשְׁמִיָּה דְּרַבִּי אֱלֶעָזָר - מֵאִי דְּכָתִיב: "וַיִּלְבַּשׁ צְדָקָה כְּשָׂרְיוֹן"? לומר לך: מה שריון זה - כל קליפה וקליפה מצטרפת לשריון גדול, אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול. רבי חנינא אמר מהקא: "וכבגד עדים כל צדקתינו"; מה בגד זה - כל נימא ונימא מצטרפת לבגד גדול, אף צדקה - כל פרוטה ופרוטה מצטרפת לחשבון גדול.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

PARAGRAPHE 26

85

הנה כתיב עטרת תפארת

Ce passage y est cité.

LA NOTE DE KEHOT

מובא באוה"ת נ"ך כרך א ע' תריב. בד"ה עטרת תפארת תר"מ ח"ב ע' תרסה.

86

עטרת תפארת שיכה

«Une couronne de gloire est la chevelure blanche; elle se trouve sur le chemin de la tsedaka.»

Proverbs 16:31 משלי ט"ז:ל"א

עֲטֶרֶת תְּפָאֶרֶת שִׁיכָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמָּצָא:

Les cheveux blancs sont une couronne de gloire ; on les trouve sur le chemin de la justice.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

משלי טז, לא. בלקו"ת מסעי צג, ב. סה"מ תרכ"ז (הוצאה חדשה) ע' כט מציין לכאן. מובא בד"ה עטרת תפארת — תר"ם כרך ב ע' תרסה.

87

שמבחי צדקה

Il demande quel rapport la tsedaka peut avoir avec la «gloire de la chevelure blanche», et répond que celle-ci désigne la majesté et le rayonnement du visage.

LA NOTE DE KEHOT

בד"ה בכ"ה בכסליו לאדה"א כ' "לכאורה פלא [מה] שייכות יש לצדקה לעשות תפארת שיכה כו', אמנם הנה ענין פ"י דתפארת שיכה היינו בחי הדרת והארת פנים", ע"ש. בלקו"ת ראה יח, ג מציין לקטע זה.

88

תעלומות לב

«Car Il connaît les secrets du cœur.» Ici, il s'agit de la dimension intérieure du cœur.

Psalms 44:22 תהילים מ"ד:כ"ב

הֲלֹא אֱלֹקִים יַחְקְרוּזֹאת כִּי־הוּא יָדַע תַּעֲלֻמוֹת לִבִּי:

D.ieu ne rechercherait-Il pas cela ? Car Il connaît les secrets du cœur.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89

יאר ה' פניו

«Que D.ieu fasse briller Son visage sur toi», tiré de la bénédiction sacerdotale; il s'agit ici de la révélation de la dimension intérieure de D.ieu.

Numbers 6:25 במדבר ו':כ"ה

יָאֵר הָאֵלֹהִים פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיַּחֲנֶךְ:

Que D.ieu fasse briller Sa face sur toi et te fasse grâce ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

בסה"מ תר"מ מוסיף אליך. — במדבר ו, כה.

PARAGRAPHE 27

90

שו"ה ומאיר — להתאחד בפנימיות הלב

Il demande pourquoi la tsedaka est nécessaire pour éveiller la révélation de l'intellect dans le cœur intérieur, puisque celui-ci est déjà uni à l'intellect, et examine longuement cette question.

LA NOTE DE KEHOT

בד"ה עטרת תפארת תר"ם שם העיר: "שלכאורה צ"ל שמאחר שפנימיות הלב מתאחדת עם המוח למה צריכים לצדקה שע"י הצדקה יהי נעשה בחי ריח לעורר גילוי המוח שיתאחד בפנימיות הלב" ע"ש בארוכה.

91

שמן וקטרת ישמח לב

«L'huile et l'encens réjouissent le cœur.» L'encens correspond à la tsedaka.

Proverbs 27:9 משלי כ"ז:ט

שֶׁמֶן וְקֹטֶרֶת יִשְׂמַח־לֵב וּמֵתֵק רֵעֵהוּ מִעֲצַת־נֶפֶשׁ:

L'huile et le parfum réjouissent le cœur ; ainsi en est-il de la douceur d'un ami, par un conseil de tout cœur.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

משלי כז, ט.

92

צור לבבי

«Dieu est le Rocher de mon cœur.» D.ieu est appelé le cœur.

Psalms 73:26 ויג:כ"ו תהילים

כָּלָה שְׁאָרִי וּלְבָבִי צוּר-לִבִּי וְחֻלִּי אֱלֹקִים לְעוֹלָם:

Ma chair et mon cœur défailent ; mais D.ieu est le rocher de mon cœur et ma part pour toujours.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

תהלים עג, כו.

93

ואתה מחי את כולם

«Et Tu donnes la vie à tous.» D.ieu donne la vie à toute la création, comme le cœur aux membres.

Nehemiah 9:6 ויג:ט:ח נחמיה

אֶת־הָהוּא ה' לְבַדָּה אֶתְּהָ עֲשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם שָׁמַיִם וְכָל־צָבָאם הָאָרֶץ וְכָל־אֲשֶׁר עָלֶיהָ הַיָּמִים וְכָל־אֲשֶׁר בָּהֶם וְאֶתְּהָ מְחִיָּה אֶת־כָּלֶם וְצָבָא הַשָּׁמַיִם לְךָ מִשְׁתַּחֲוִיִּים:

Tu es D.ieu, Toi seul ; Tu as fait les cieux, les cieux des cieux avec toute leur armée, la terre et tout ce qui s'y trouve, les mers et tout ce qui s'y trouve, et Tu preserves tout ; et l'armée des cieux T'adore.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

נחמיה ט, ו.

PARAGRAPHE 28

94

וע"י הצדקה . . בחי' פנימית אור א"ס ב"ה ממש

Un développement parallèle sur la tsedaka qui attire la dimension intérieure de la Lumière infinie.

LA NOTE DE KEHOT

ראה קו"א לתניא ד"ה וצדקה כנחל איתן, ובלקוט פ"י שם. ד"ה עטרת תפארת תר"מ הנ"ל.

PARAGRAPHE 29

95

עושים רצונו של מקום

Le Talmud oppose les périodes où Israël «accomplit la volonté du Makom» à celles où il ne l'accomplit pas.

Berakhot 35b:5-6 ויג:ב:ה ברכות

לֹא מְשִׁיבָא: כָּאֵן בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם, כָּאֵן בְּזִמְנֵי שִׁישְׁרָאֵל עוֹשִׂין רְצוֹנוֹ שֶׁל מְקוֹם. תִּנּוּ רַבֵּנּוּ: "וְאִסְפַּת דְּגִנָּה" מֵהַ תְּלִמּוֹד לּוֹמֵר? — לְפִי שְׁנֵאמַר: "לֹא יָמוּשׁ סֶפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיהָ" — יָכוֹל דְּבָרִים כְּכֵתֶבְךָ, תְּלִמּוֹד לּוֹמֵר: "וְאִסְפַּת דְּגִנָּה" — הִנֵּהג בְּהוֹ מְנַהֵג דְּרָה אֶרֶץ, דְּבָרֵי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל.

Il n'y a pas de contradiction : la dernière parole se rapporte au temps où Israël accomplit la volonté de D.ieu, et la première, au temps où Israël néglige Sa volonté. Nos Sages ont enseigné : « Et tu recueilleras ton blé » — que nous enseigne cette parole ? Puisqu'il est écrit : « Que ce livre de la loi ne s'éloigne pas de ta bouche ; médite-le jour et nuit » (Jos. 1:8), on pourrait penser que ces paroles doivent être comprises à la lettre ; c'est pourquoi ...

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

96

ואני הוי"ה לא שניתי

«Moi, D.ieu, Je n'ai pas changé.»

Malachi 3:6 ויג:ו מלאכי

כִּי אֲנִי ה' לֹא שִׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנִי־עֵקֶב לֹא כְלִיתֶם:

Car Moi, D.ieu, Je ne change pas ; et vous, fils de Jacob, vous n'avez pas été consumés.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 30

97

ותרי"ג מצות . . וז' דרבנן הם תרי"ך עמודי אור

La source de Kehot pour ces mots (sa note est ci-dessous).

LA NOTE DE KEHOT

פרדס ש"ח פ"ג.

98

תרי"ך עמודי אור

Rabbi Moshe Cordovero évoque les 620 piliers de lumière, correspondant aux 613 mitsvot et aux sept mitsvot rabbiniques, comme le rapporte la note de Kehot.

Pardes Rimmonim 8:5-6 ויג:ו:ה פרדס רמנים

... ונ"ל כי נכנסו בזה בראותם כי גדולה קודמת לגבורה והוא החסד והלובן ואחר הגדולה נאצלה הגבורה והיא דין ואודם ואחר כך נאצל תפארת העומד בין שניהם להכריע בין האודם והלובן והוא גוון אודם ולובן מעורב. ר"ל כי כענין ג' אלה כן דרך שלשה הראשונות כי ג' הראשונות הם שרשים וגי אבות ענפים להם ומן הענפים נדון להשרשים. ולכן אמרו שהכתר הראשון לאצילות הוא הזקן והלבן ולכן נקרא עתיק יומין שהוא כח הלובן והוא כנגד הגדולה והנמשך אחריו שהוא החכמה הוא כנגד הגבורה והיא אדומה. כי כמו שאחר הלובן חסד ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

PARAGRAPHE 31

99

ישועה מלשון וישע ה' אל הבל

Cette lettre explique que la charité est un «casque de salut» et interprète yeshoua comme le fait que D.ieu se tourne, selon «Et D.ieu se tourna vers Hevel».

LA NOTE DE KEHOT

ראה אגה"ק סי' ג. בלקו"ת נצבים מט, ד. שמע"צ פב, ג. שה"ש מד, א מציין לכאן.

100

וישע ה' אל הבל

«Et D.ieu se tourna vers Hevel et vers son offrande.» Le terme yeshoua est interprété comme le fait que D.ieu se tourne.

Genesis 4:4 ד:ד:ד בראשית

וְהָבֵל הִבִּי־גִם־הוּא מִכְּבוֹרֹת צֹאנוּ וּמִחֻלְבָּהוּ וַיֵּשַׁע ה' אֶל־הָבֵל וְאֶל־מִנְחָתוֹ:

Et Abel, lui aussi, apporta des premiers-nés de son troupeau et de leur graisse. Et D.ieu porta Son regard sur Abel et sur son offrande ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)
LA NOTE DE KEHOT

בראשית ד, ד.

101

לשׁי״ע נהורין

Le passage sur le chofar qui atteint la dimension intérieure de la «tête» supérieure, cité par la note à propos des 370 lumières.

LA NOTE DE KEHOT

ראה לקו״ת נצבים מט, ד.

102

ומגבעות תעשה להם

Les coiffes ordinaires des prêtres sont faites «pour l'honneur et pour la gloire».

Exodus 28:40 כ״ח:מ״מ

וְלִבְנֵי אֶהֱרֹן תַּעֲשֶׂה כְּתֹנֶת וְעִשִׂיתָ לָהֶם אֲבִנָּטִים וּמִגְבָּעוֹת תַּעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וּלְתִפְאָרֶת:

Et pour les fils d'Aaron, tu feras des tuniques ; tu leur feras des ceintures, et tu leur feras des coiffes, pour la splendeur et la beauté.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

שמות כח, מ.

103

שהמגבעות . . בחיי תפארת שיבה

Il renvoie à ce passage et ajoute une source du Chela (209a) au sujet du retrait de la couronne lorsque le turban du Grand Prêtre est sur sa tête.

LA NOTE DE KEHOT

באוה״ת תצוה ע׳ א׳תשנו מציין לכאן ומוסיף: ״והענין כמו שהביא בשליה דף ר״ט ע״א . . בענין הסר המצורפת והרם העטרה בזמן שמצנפת בראש כה״ג עטרה בראש כל אדם״. ע״ש.

PARAGRAPHE 32

104

עטרת תפארת שיבה וכ״ז בדרך צדקה תמצא

Le verset sur la couronne de cheveux blancs que l'on trouve sur le chemin de la charité.

Proverbs 16:31 מְשַׁלֵּי טִי:ל״א

עֲטֶרֶת תִּפְאָרֶת שִׁיבָה בְּדֶרֶךְ צְדָקָה תִּמְצָא:

Les cheveux blancs sont une couronne de gloire ; on les trouve sur le chemin de la justice.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

105

שבקרבנות היו שני דברים דם וחלב

Un passage d'ici y est cité.

LA NOTE DE KEHOT

באוה״ת פ׳ פינחס ע׳ א׳עא מביא קטע מכאן.

106

יאר ה' פניו

«Que D.ieu fasse rayonner Son visage», la révélation de la dimension intérieure.

Numbers 6:25 ו״כ:ה

יָאֵר הָאֵלֶּיךָ הָאֵלֶּיךָ הָאֵלֶּיךָ:

Que D.ieu fasse briller Sa face sur toi et te fasse grâce ;

בכ״ה בכסליו יומי דחנוכה כו׳ שכשנכנסו יונים להיכל וכו׳

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 33

107

כל חלב להו״י

«Toute la graisse est pour Havaya» ; la graisse était brûlée sur l'autel.

Leviticus 3:16 ויקרא ג׳:ט״ז

וְהַקְטִירָם תִּהְיֶה הַמִּזְבֵּחַ לָהֶם אֲשֶׁר לִרְיֵחַ כָּל־חֶלֶב לַיהוָה

Et le prêtre les fera fumer sur l'autel ; c'est la nourriture de l'offrande consumée par le feu, d'agréable odeur ; toute la graisse appartient à D.ieu.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ויקרא ג, טז. ראה לקו״ת פ׳ פנחס עח, ב.

108

בשמחה ובטוב לבב מרוב כל

«Dans la joie et le bonheur du cœur, grâce à l'abondance de toutes choses.»

Deuteronomy 28:47 דברים כ״ח:מ״ז

תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־עֲבַדְתָּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרֹב כָּל:

parce que tu n'as pas servi D.ieu, ton D.ieu, avec joie et avec allégresse de cœur, en raison de l'abondance de toutes choses ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

109

והיו הדברים האלה

«Ces paroles que Je t'ordonne aujourd'hui seront sur ton cœur.»

Deuteronomy 6:6 דברים ו׳:ו

וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אֲנִי מְצַוְךָ הַיּוֹם עַל־לִבְּךָ:

Et ces paroles que je t'ordonne aujourd'hui seront sur ton cœur ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

דברים ו, ו.

PARAGRAPHE 34

110

חנוכת המזבח

«Telle fut la consécration de l'autel» par les princes.

Numbers 7:84 במדבר ז׳:פ״ד

זֹאת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמֵּשַׁח אֹתוֹ מֵאֵת נְשִׂאֵי יִשְׂרָאֵל קַעֲרַת כֶּסֶף שְׁתֵּים עָשָׂר מִזְרָקֵי־כֶסֶף שְׁנַיִם עָשָׂר כַּפּוֹת זָהָב שְׁתֵּים עָשָׂר:

Telle fut l'offrande de dédicace de l'autel, le jour où il fut oint, apportée par les princes d'Israël : douze plats d'argent, douze bassins d'argent, douze coupes d'or ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

111

חנוכת המזבח וחנוכת הבית

Un maamar sur la consécration de l'autel.

LA NOTE DE KEHOT

ע׳ בלקו״ת ס״פ נשא בד״ה זאת חנוכת המזבח. ובסידור שער החנוכה בד״ה מזמור שיר חנוכת הבית. ובלקו״ש ח״כ ע׳ 449 הערה 26. וע׳ 633 וש״נ.

112

והנזכרת הבית

«Un psaume, un chant pour la consécration de la Maison.»

Psalms 30:1 א' תהילים

מזמור שיר־חנכת הבית לדוד:

Psaume ; chant pour la dédicace de la Maison ; de David.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

113

הנזכר לנער על פי דרכו

«Éduque le jeune garçon selon sa voie.»

Proverbs 22:6 ו' משלי

חנך לנער על־פי דרכו גם כִּי־יִקְרָא לֹא־יִסּוּר מִמֶּנָּה:

Éduque l'enfant selon la voie qu'il doit suivre ; même devenu vieux, il ne s'en écartera pas.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

משלי כב, ו. ועי' בתניא בחינוך קטן. באוה"ת בראשית כרך א שב, א. ובכרך ה תתקלב, ב עם הגהות. באוה"ת חקת כרך ג עי' תתקכג מציין לכאן. לקו"ת צו ט, ג. ויקרא הוספות נד, ב. נשא כט, א.

PARAGRAPHE 35

114

והחינוך הוא במתנות רבות שנותנים לו

Une discussion liée à l'éducation par les cadeaux.

LA NOTE DE KEHOT

ראה לקוטי לוי"צ אגרות עי' שנה. סי' השיחות ה'תשמ"ח עי' 161 ואילך.

115

נער הייתי שרו של עולם אמרו

«J'étais un jeune homme et j'ai aussi vieilli.»

Psalms 37:25 תהילים ל"ז

נער הייתי גם־זקנתי ולא־ראיתי צדיק נָעוּב וְזָרְעוּ מִבְּקֶשׁ־לֵחֶם:

J'ai été jeune et me voici vieux, mais je n'ai pas vu le juste abandonné, ni sa descendance mendier du pain.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Yevamot 16b:6 יבמות ט"ז ב'

אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, פסוק זה שר העולם אמרו: "נער הייתי גם זקנתי". מאן אמריה? אילימא קודשא פריה הוא — מי איכא זקנה קמיה? ואלא דוד אמריה — מי קשיש כולי האי? אלא שמע מינה שר העולם אמרו.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

תהלים לז, כה. יבמות טז, ב. וראה זח"א צה, ב. קמג, א. קסב, א. קעט, ב. קפא, ב. ועוד. מכאן ואילך מובא באוה"ת במדבר כרך ד עי' איתסה.

116

והוא נער את בני בלהה

Yossef «était un jeune homme auprès des fils de Bilha.»

Genesis 37:2 בראשית ל"ז

אֵלֶּה תְּלֻדֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בְּוִשְׁבַּע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה רָעָה אֶת־אֶחָיו בְּצֹאן וְהוּא נָעַר אֶת־בְּנֵי בְּלָהָה וְאֶת־בְּנֵי זִלְפָּה נְשֵׁי אָבִיו וְיֹסֵף אֶת־דִּבְתָּם רָעָה אֶל־אֲבִיהֶם:

Voici la descendance de Jacob. Joseph, âgé de dix-sept ans, faisait paître le troupeau avec ses frères ; encore jeune garçon, il était avec les fils de Bilha et les fils de Zilpa, femmes

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

de son père ; et Joseph rapporta à leur père de mauvais propos à leur sujet.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

בראשית לז, ב. ועי' בלקו"ת פי' צו בד"ה והי' אור הלכנה פי"ב.

117

שם הקטנה רחל

«Le nom de la plus jeune était Rachel.»

Genesis 29:16 בראשית כ"ט

וּלְלֶכֶן שְׁתֵּי בָנוֹת שֵׁם הַגְּדֹלָה לָאָה וְשֵׁם הַקְּטָנָה רָחֵל:

Laban avait deux filles : l'aînée s'appelait Léa, et la cadette, Rachel.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

בראשית כט, טז.

118

ומלכותו בכל משלה

«Et Sa royauté domine sur tout.»

Psalms 103:19 תהילים ק"ג

ה' בִּשְׁמַיִם הִכִּין כִּסְאוֹ וּמַלְכוּתוֹ כָּל־מַשְׁלָה:

Dieu a établi Son trône dans les cieux, et Son règne domine sur tout.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 36

119

מי יקום יעקב כי קטן הוא

Amos implore pour Israël: «Comment Jacob tiendra-t-il debout, car il est petit ?»

Amos 7:5 עמוס ז'

וְאָמַר אֲדֹנָי ה' הִדְלִינָא מִי יָקוּם יַעֲקֹב כִּי קָטָן הוּא:

Alors je dis : « Ô D.ieu, je T'en prie, cesse ; comment Jacob pourra-t-il tenir ? Car il est petit. »

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

Makkot 24a:28 מכות כ"ד א'

אמר רבי יוסי בר חנינא: ארבע גזירות גזר משה רבינו על ישראל, באו ארבעה נביאים וביטלו. משה אמר: "וישכן ישראל בטח בדד עין יעקב", בא עמוס וביטלה, [שנאמר]: "הידל נא מי יקום יעקב וגו'" וכתבי"נ נחם ה' על זאת.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

עמוס ז, ה. וראה מכות כד, א. מובא באוה"ת מקץ כרך ה תתקעד, ב.

120

יעקב מבריה מן הקצה אל הקצה

Le Zohar appelle Jacob la barre du milieu qui s'étend d'une extrémité à l'autre.

Zohar III, 186a זח"ג קפו, א

LA NOTE DE KEHOT

זח"ג קפו, א. ראה זח"ב קעה, ב.

121

מבריה מן הקצה אל הקצה

La barre du milieu du Tabernacle «s'étend d'une extrémi-

« té à l'autre ».

שמות כ"ו:28 Exodus

והקריח התיכון בתוך הקרשים מִבְּרֵחַ מִן־הַקֶּצֶה אֶל־הַקֶּצֶה:

et la barre centrale, au milieu des planches, qui passera d'un bout à l'autre.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

122 ומאחר שיש קצה בראש . . הרי יש לו בחי גבול

Le passage de Vayechi dit que la première extrémité est le commencement de la lumière du kav.

LA NOTE DE KEHOT

בד"ה להבין ענין שאו"ס ב"ה לכ"ק אדמו"ר הצ"צ (באוה"ת ענינים) ובתורת שמואל תרכ"ז ע' תכו: "והיינו בחי השתלשלות ע"ס דיושר והקו וחוט שיש קצה בראש וקצה בסוף סיום הקו, ועי' בד"ה ויושט המלך לאסתר בענין ותגע בראש השרביט כו' אבל בחי העיגול שמקיף את הקו מראשו עד סופו בהשוואה אי זה בחי למעלה עד אין קץ שאין שייך שם ראש וסוף כו'". ובאוה"ת פ' ויחי שצט, ב. דהקצה ראשון הוא ראשית הארת הקו וחוט כו'.

123 ולגבי א"ס ב"ה . . וה"ז בבחי קטן לגבי א"ס ב"ה

Discussion parallèle sur le fait que toute la création est «petite» devant l'Infini.

LA NOTE DE KEHOT

ראה אוה"ת שלח ע' תקפ.

PARAGRAPHE 37

124 את הכבש אחד

«Tu offriras un agneau le matin»: le sacrifice quotidien du tamid, offert sur les fonds communautaires.

Numbers 28:4 במדבר כ"ח:4

אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בִּבְקָר וְאֶת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בְּיוֹם הָעֶרְבִים:

Tu offriras un agneau le matin, et tu offriras l'autre agneau au crépuscule ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 38

125 קערות כסף

L'offrande de chaque prince pour l'inauguration de l'autel comprenait une coupe d'argent et des animaux destinés aux sacrifices.

Numbers 7:13 במדבר ז':13

וְקָרְבָּנוֹ קַעֲרֵת־כֶּסֶף אֶחָת שְׁלִשִּׁים וּמֵאָה מִשְׁקָלָהּ מִזֶּרֶק אֶחָד כֶּסֶף שְׁבַעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ שְׁנֵיָּהֶם מְלֵאִים סֶלֶת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְמִנְחָה:

et son offrande fut un plat d'argent pesant cent trente sicles, un bassin d'argent de soixante-dix sicles, au poids du sicle du sanctuaire ; tous deux remplis de fleur de farine mêlée d'huile, pour une offrande végétale ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

126 דבר יום ביומו

«Chaque jour ce qui lui revient», à propos des sacrifices.

Leviticus 23:37 ויקרא כ"ג:37

אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר־תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ לְהַקְרִיב אֹשֶׁה לַה' עֹלָה וּמִנְחָה זֶבַח וְנִסְכִּים דְּבָרֵייוֹם בְּיוֹמוֹ:

Voici les temps fixés de D.ieu, que vous proclamerez comme saintes convocations, afin d'apporter à D.ieu une offrande consumée par le feu : holocauste et offrande végétale, sacrifice et libations, chacun en son jour ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

127 שהיונים לא בקשו לשלוח דם

Il est précisé là que cela n'aurait lieu que si les Juifs renonçaient à la Torah.

LA NOTE DE KEHOT

ראה בד"ה כי עמך מקור חיים תרלי"ב (סה"מ תרל"ב ע' כז). עמשי"כ שם היינו אם לא היו נשמעים להם לבטל תורה. מעיר ע"ז כ"ק אדמו"ר ז"ע: עפ"ז מובן בפשיטות מש"כ בתוי"א שם (ל, רע"א) שהיונים לא בקשו לשלוח ידם, אף שכי הרמב"ם (ריש הלי חנוכה) ופשטו ידם בממונם ובכנותיהם (ובכלל — ממונם שאני. ובנותיהם — ה"ז להעבירם כו'), עכ"ל שם.

128 רק להשכיחם תורתך

Il est expliqué que la guerre principale des Grecs était dirigée contre le spirituel: ils voulaient faire oublier à Israël que la Torah est la Torah de D.ieu.

LA NOTE DE KEHOT

ראה ד"ה תיר מצות ג"ח תשליח סעיף ג (נדפס בסה"מ מלוקט ח"ב ע' יט) ובהערה 33 שעיקר מלחמתם היתה נגד הרוחניות "להשכיח את ישראל שהתורה היא תורת ה'". ע"ש.

129 כתבו לכם על קרן השור

Des développements parallèles sur le décret «écrivez sur la corne du taureau», auxquels il est fait référence ici.

LA NOTE DE KEHOT

ראה באוה"ת נ"ך כרך ב ע' עט ובאוה"ת ענינים ע' א שמציין לכאן.

130 כתבו לכם על קרן השור

Le texte cite lui-même Bereishis Rabbah, section 16, au sujet du décret grec exigeant qu'Israël écrive sur la corne du taureau qu'il n'a aucune part dans le D.ieu d'Israël.

Bereshit Rabbah 16:4-5 ה'ד-ה'ט

... ושם הנהר השני גיחון - זו מדי - היה המן שף עמה כנחש, על שם על גחונך תלך. חדקל - זו יון - שהיתה קלה וחדה בגזירותיה, שהיתה אומרת לישראל: כתבו על קרן השור שאין לכם חלק באלקי ישראל. אמר רבי הונא: בשלושה דברים קדמה מלכות יון למלכות הרשעה: בנימוסין; ובפנקסין; ובלשון. ר' הונא בשם ר' אחא אמר: כל המלכויות נקראו על שם אשור, ע"ש שהם מתעשרות מישראל. אמר רבי יוסי בר חנינא: כל המלכויות נקראו על שם נינוה, על שם שהם מתנאות מישראל. אמר רבי יוסי בר רבי חלפתא: ...

Rabbi Tanḥum dit au nom de Rabbi Yehoshua ben Levi : À l'avenir, le Saint, béni soit-Il, fera boire aux nations la coupe de l'effroi, depuis le lieu d'où jaillit la justice [ha-din]. Quelle en est la source ? « Un fleuve sortait d'Éden [eden] pour arroser le jardin ; et de là il se divisait » — il n'est pas

écrit ici « et devint quatre fleuves », mais « et devint quatre têtes [rashim] », ce qui peut aussi signifier des dirigeants. Ce sont les quatre royaumes, qui ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

131 כתבו לכם על קרן השור

Le second endroit cité par le texte à propos du même décret se trouve dans le Midrach sur l'alliance avec Avraham.

Bereshit Rabbah 44:17: "בראשית רבה מ"ד:יז"

... נפלה נפלה בבל. גדולה, זו מדי, דכתיב (אסתר ג): אחר הדברים האלה גדל המלך אחשורוש. חשיכה, זו יון, שהחשיכה עיניהם של ישראל בגורותיה, שהיתה אומרת לישראל: כתבו על קרן השור, שאין לכם חלק באלקי ישראל. אימה, זו אדום, דכתיב (דניאל ו): וארו חיוא רביעאה, דחילה ואמתני:

«Au coucher du soleil, un sommeil tomba sur Abram, et voici qu'une terreur, une grande obscurité, tomba sur lui» (Genèse 15:12). «Au coucher du soleil, [et un sommeil tomba]» — Rabbi Yehoshua de Sikhnin dit au nom de Rabbi Levi : Le commencement de la déchéance, c'est le sommeil, car lorsqu'on dort, on ne s'adonne pas à l'étude de la Torah, et lorsqu'on dort, on n'accomplit aucun travail. Rav dit : Il existe trois sortes de sommeil : le sommeil ordinaire, le sommeil prophétique et le sommeil de la transe. ...

Daat Bereshit Rabbah (Public Domain) • The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY)

132 פני שור שבמרכב

Les 'Hayot d'Ézéchiél ont des faces d'homme, de lion, de taureau et d'aigle.

Ezekiel 1:10: "יהזקאל א':י"

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אלהימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתן ופני נשר לארבעתן:

Quant à l'aspect de leurs visages, chacun avait un visage d'homme ; tous les quatre avaient un visage de lion du côté droit ; tous les quatre avaient un visage de bœuf du côté gauche ; et tous les quatre avaient aussi un visage d'aigle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

PARAGRAPHE 39

133 ודמות פניהם פני אדם

«L'apparence de leurs faces était une face d'homme».

Ezekiel 1:10: "יהזקאל א':י"

ודמות פניהם פני אדם ופני אריה אלהימין לארבעתם ופני שור מהשמאול לארבעתן ופני נשר לארבעתן:

Quant à l'aspect de leurs visages, chacun avait un visage d'homme ; tous les quatre avaient un visage de lion du côté droit ; tous les quatre avaient un visage de bœuf du côté gauche ; et tous les quatre avaient aussi un visage d'aigle.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

134 שאין לכם חלק

Des commentaires cités au sujet du décret grec : « que vous n'avez aucune part ».

LA NOTE DE KEHOT

ראה בליקוט פ"י — חסידיק לאגה"ק סי' ז.

135 ואעפ"כ מסרו נפשם על קדוש השם

Un développement parallèle sur le sacrifice de soi des 'Hachmonaïm.

LA NOTE DE KEHOT

ראה גם שערי אורה בהקדמה.

PARAGRAPHE 40

136 הלל לי שבח וגם לשון בהילו נרו

Une explication parallèle des deux sens de hallel.

LA NOTE DE KEHOT

ראה בשערי אורה בד"ה בכ"ה בכסליו פרק מג. סה"מ תקס"ח ע' שע. יהל אור קאפיטל קמו ע' תקנח. במילואים שם ע' תרצג. אוה"ת בראשית כרך ה תתקלה, א ואילך. בענין הלל — בלקו"ת עקב טז, ב מציין לכאן.

137 בהילו נרו

«Quand Sa lampe brillait au-dessus de ma tête.» Hallel est associé à l'éclat.

איוב כ"ט:ג: Job 29:3

קהלו נרו עלי ראשי לאורו אלה חשך:

Quand Sa lampe brillait au-dessus de ma tête, et qu'à Sa lumière je marchais dans les ténèbres ;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

איוב כט, ג.

138 מחמת השבח שמשבחים את האדם

L'analogie y est exposée de la même manière: appeler un homme généreux ne crée pas sa générosité, mais la fait sortir de l'état caché de son cœur ; même lorsqu'il est en colère, on peut l'amener à la miséricorde en le qualifiant de miséricordieux, car la bonté était déjà cachée en lui.

LA NOTE DE KEHOT

ראה גם לקמן קב, א.

PARAGRAPHE 41

139 מ"ה בגימטריא אדם

La note cite cette page comme source de l'égalité numérique entre Mah et adam.

LA NOTE DE KEHOT

נסמן לקמן נב, ב.

140 תרין ריעין דלא מתפרשין

Le Zohar appelle 'Hokhma et Bina deux compagnons qui ne se séparent jamais ; la note de Kehot le cite.

Zohar III, 4a, ד, זח"ג

LA NOTE DE KEHOT

ראה זח"ג ד, א.

141

הללו את שם ה'

«Hallelou-Yah! Louez, serviteurs de D.ieu, louez le Nom de D.ieu.»

Psalms 113:1א:ג קי"ג תהילים

Havayah הָלְלוּ עֲבָדֵי הָלְלוּ אֶת־שֵׁם הָלְלוּ Havayah

Alléluia. Louez, serviteurs de D.ieu, louez le nom de D.ieu.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

142

שום תשים

«Tu établiras certainement un roi sur toi»: modèle de l'acceptation de la royauté de D.ieu.

Deuteronomy 17:15ו"ט:יז דברים

שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלקיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא:

Tu devras établir roi sur toi celui que D.ieu, ton D.ieu, choisira ; tu établiras roi sur toi l'un de tes frères ; tu ne pourras pas mettre sur toi un étranger qui ne soit pas ton frère.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

143

מאה ברכות שחייב אדם לברך

Rabbi Meïr enseigne qu'une personne doit réciter cent bénédictions chaque jour.

Menachot 43b:15-17י"ז-י"ה:ב:ט"ו מנחות

תניא היה רבי מאיר אומר חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום שנאמר (דברים י, יב) ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך רב חייא בריה דרב אויא בשכתא וביומי טבי טרח וממלי להו באיספרמקי ומגדי תניא היה ר"מ אומר חייב אדם לברך שלש ברכות בכל יום אלו הן שעשאני ישראל שלא עשאני אשה שלא עשאני בור

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

LA NOTE DE KEHOT

מנחות מג, ב. וראה לעיל כ, א ובמ"מ לשם.

PARAGRAPHE 42

144

יהי שם ה' מבורך מעתה ועד עולם

«Que le Nom de D.ieu soit béni dès maintenant et pour toujours.»

Psalms 113:2ב:ג קי"ג תהילים

יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד־עוֹלָם:

Que le nom de D.ieu soit béni dès maintenant et à jamais.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

145

מהתחלי הזמן שהוא בבחי' מלכותו . . כמ"ש במ"א

Il y est expliqué que le but de la création est la révélation de la royauté de D.ieu, car «il n'est pas de roi sans peuple», c'est-à-dire sans êtres distincts; il s'agit de l'unité inférieure exprimée par «Béni soit le nom de la gloire de Son royaume».

תניא, חלק שני; שער היחוד והאמונה ז:ה"ה:7 Tanya, Sha'ar HaYichud והנה, כל בחינות אלו אין להן שייכות במדות הקדושות העליונות, כי אם במדת מלכותו יתברך לבדה, שייך לומר שהוא יתברך מלך למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, וכן לדי' סטרין, וכן בבחינת זמן - "ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוד" ונמצא, שחיות המקום וכן חיות הזמן,

בכ"ה בכסליו יומי דחנוכה כו' שכשנכנסו יונים להיכל וכו'

והתהוותם מאין ליש, וקיומם כל זמן קיומם, הוא ממדת מלכותו יתברך ושם אדנות ברוך-הוא.

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

LA NOTE DE KEHOT

ראה תניא ח"ב פ"ז. ספר החקירה עה, ב. אוה"ת ויקרא כרך ב ע' תרנח.

PARAGRAPHE 43

146

רצוא ושוב

«Les 'Hayout couraient et revenaient.»

Ezekiel 1:14ד"ד:י"ד יחזקאל

והחיות רצוא ושוב כמראה הנזק:

Et les êtres vivants allaient et revenaient, semblables à l'éclat d'un éclair.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

147

ונגלה כבוד הוי"ה

«La gloire de D.ieu sera révélée, et toute chair ensemble la verra.»

Isaiah 40:5ה'ח:י"ד ישעיהו

וְנִגְלָה כְבוֹד ה' וְרָאוּ כָל־בָּשָׂר יַחְדָּו כִּי פִי ה' דִּבֶּר:

Et la gloire de D.ieu sera révélée, et toute chair la verra ensemble ; car la bouche de D.ieu l'a dit'.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ישע"י מ, ה.

148

כי עין בעין

«Car œil à œil, ils verront le retour de D.ieu à Sion.»

Isaiah 52:8ח"ב:י"ב ישעיהו

קוֹל צִפְיָה נִשְׁאָו קוֹל יַחְדָּו יִרְנְנוּ כִּי עֵין בְּעֵין יִרְאוּ בָּשׂוּב ה' צִיּוֹן:

Écoute ! Tes guetteurs élèvent la voix, ensemble ils chantent ; car ils verront, face à face, D.ieu revenir à Sion.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ישע"י נב, ח.

149

קול דודי דופק אני ישנה ולבי ער

«Je dors, mais mon cœur est éveillé; la voix de mon bien-aimé frappe.» Cette expression décrit la révélation cachée de l'exil.

Song of Songs 5:2ב:5 שיר השירים

אֲנִי יְשֵׁנָה וְלִבִּי עֵר קוֹל דּוּדִי דּוֹפֵק פֶּתַח־יְלִי אֲחֹתִי רָעָתִי יוֹנְתִי מִתְּמִי שְׂרָאשִׁי נִמְלֵא־טָל קִנְצוֹתִי רְסִיסֵי לֵילָה:

Je dors, mais mon cœur veille ; écoute ! mon bien-aimé frappe : « Ouvre-moi, ma sœur, mon amour, ma colombe, mon innocente ; car ma tête est couverte de rosée, mes boucles, des gouttes de la nuit. »

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

150

אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה

Depuis la destruction du Temple, D.ieu n'a dans Son

monde que les quatre coudées de la halakha.

Berakhot 8a:18-19 ט"ח-ט"ז א' רבנות

והיינו דאמר רבי חי'א בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. ואמר אביי: מריש הנה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בבי כנישתא. כיון דשמענא להא דאמר רבי חי'א בר אמי משמיה דעולא — מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד — לא הנה מצלינא אלא היכא דגריסנא.

Cela concorde avec ce que R. Hiya bar Ammi a dit au nom d'Ulla : Depuis le jour où le Temple a été détruit, il ne reste au Saint, béni soit-Il, dans Son Univers, que les quatre coudées de la Halakha. Et Abaye dit : Au début, j'étudiais chez moi et je priais à la synagogue, mais après avoir entendu la déclaration de R. Hiya bar Ammi au nom d'Ulla : « Depuis le jour où le Temple a été détruit, il ne reste au Saint, béni soit-Il, dans Son ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ברכות ח, א.

151

ודברי אשר שמתי בפיו

« Et Mes paroles que J'ai mises dans ta bouche. »

ישעיהו נ"ט:כ"א Isaiah 59:21

ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליה ודברי אשר שמתי בפיו לא ימושו מפיה ומפי ירעה ומפי ירעה אמר ה' מעתה ועד עולם:

Et quant à moi, voici mon alliance avec eux, dit D.ieu : mon esprit qui est sur toi, et mes paroles que j'ai mises dans ta bouche, ne s'éloigneront pas de ta bouche, ni de la bouche de ta descendance, ni de la bouche de la descendance de ta descendance, dit D.ieu, dès maintenant et à jamais.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ישע"י נט, כא.

152

ואשים דברי בפיו

« Et J'ai mis Mes paroles dans ta bouche. »

ישעיהו נ"א:ט"ז Isaiah 51:16

ואשם דברי בפיו ובצל ידי כסיתיך לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי־אתה:

Et J'ai mis Mes paroles dans ta bouche, et Je t'ai couvert de l'ombre de Ma main, afin de planter les cieux, de poser les fondements de la terre, et de dire à Sion : « Tu es Mon peuple ».

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

LA NOTE DE KEHOT

ישע"י נא, טז.

153

אני המשנה המדברת בפיו

La source de Kehot pour ces mots (sa note est ci-dessous).

LA NOTE DE KEHOT

בספר מגיד משרים בכ"מ.

Likkutei Torah

LA PARACHA 'HASSIDIQUE

À propos de cette édition

Hebrew text of Torah Ohr and Likkutei Torah and their marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes): © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Traduit de l'édition anglaise de likuteitorah.com. Traduction : CC BY 4.0. Explications et notes sur les sources : CC BY-NC 4.0.

Sources citées, via Sefaria: William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Orach Chaim, Vilna, 1923 (Public Domain); Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Midrash Rabbeinu Bachya [ben Asher]. Warsaw, 1878 (Public Domain); Torah Commentary by Rabbi Bachya ben Asher, trans. Eliyahu Munk, 1998. (CC-BY); Pirke DeRabbi Eliezer, Sefaria Vocalized Edition (Public Domain); Pirke de Rabbi Eliezer, trans. Rabbi Gerald Friedlander, London, 1916 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Pardes Rimonim (Public Domain); Daat Bereshit Rabbah (Public Domain); The Sefaria Midrash Rabbah, 2022 (CC-BY).

La traduction française a été faite à partir de l'édition anglaise de likuteitorah.com avec l'aide de l'IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), l'hébreu en regard pour vérification ; elle n'a pas encore été relue par un éditeur humain. Vérifiez sur l'hébreu tout ce qui est important.

Le Rabbi a demandé que les maamarim de la paracha de la semaine, la « Paracha 'hassidique », soient étudiés pendant cette semaine, répartis sur ses sept jours (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Pourquoi l'étudier, et les bénédictions du Rabbi : likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un projet gratuit et non commercial ; rien n'est vendu ici. Sans lien avec Kehot, Sefaria ou la Bibliothèque de Loubavitch. © likuteitorah.com

Depuis likuteitorah.com/fr/torah-ohr/vayeishev/4/

DÉDIÉ EN L'HONNEUR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Le père du Rabbi, Reb Lévi Its'hak